

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra francouzského jazyka a literatury

Jazyková propedeutika
Jak mluví obaly zboží?

Autorka diplomové práce: Lenka Drahoňovská
Masarykova 518/4a
460 01, Liberec 1
5. ročník, ČJ – FJ
prezenční studium

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Marie Fenclová, CSc.

Rok dokončení diplomové práce: 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Marii Fenclové, CSc. za inspiraci k tématu, cenné rady a lidský přístup.

Zároveň děkuji ZŠ Emmy Destinové za možnost zrealizovat svůj projekt.

OBSAH

ÚVOD	6
I/ TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Náplň a cíle	8
2. Historie	10
3. Současnost	11
4. Budoucnost	16
5. Další využití	16
6. Mezipředmětová spolupráce	18
II/ JAK MLUVÍ OBALY ZBOŽÍ?	20
1. Obecné hledisko	20
1.1. Stručný nástin	20
1.2. Popis aktivit	20
1.3. Cíle sledované v podpůrném didaktickém materiálu	21
1.4. Přehled hodin	22
2. Na cestě k jazykům (první hodina)	23
3. Zkoumání (druh hodina)	26
4. Vědecká konference (třetí hodina)	28
5. Obaly	31
6. Dokumenty	38
III/ ADAPTACE FRANCOUZSKÉHO ORIGINÁLU	53
IV/ PRAKTICKÁ REALIZACE	56
1. Příprava	56
2. První hodina – Na cestě k jazykům	58
2.1. Motivace	58
2.2. Průběh hodiny	58
2.3. Vyhodnocení a reflexe	59

2.4. Poznámky	61
3. Cíle sledované Druhá hodina – Zkoumání	62
3.1. Motivace	62
3.2. Průběh hodiny	62
3.3. Vyhodnocení a reflexe	63
3.4. Poznámky	64
4. Třetí hodina – Vědecká konference	65
4.1. Motivace	65
4.2. Průběh hodiny	65
4.3. Vyhodnocení a reflexe	66
4.4. Poznámky	68
5. Jazykové znalosti	69
6. Shrnutí projektu	71
ZÁVĚR	73
RÉSUMÉ	76
CITACE	82
BIBLIOGRAFIE	82
PŘÍLOHY	84

ÚVOD

Pro svou diplomovou práci jsem zvolila adaptaci jednoho z materiálů jazykové propedeutiky *Autours des emballages*. Francouzský originál jsem částečně přizpůsobila potřebám české základní školy. Zvolila jsem jiné výchozí materiály, brala jsem ohled hlavně na rozdílnou jazykovou situaci u nás. Zároveň jsem chtěla ukázat současný vývoj jazykové propedeutiky ve světě i posun ve vnímání této oblasti v České republice a první zaznamenané oficiální úspěchy v plánech Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Doufám, že se mi podaří být nejen někým, kdo o jazykové propedeutice píše (a tím ji propaguje), ale ráda bych vytvořila plně využitelný materiál, který by v budoucnu mohl sloužit při naplňování jejich cílů.

Jako výchozí jsem si vybrala francouzský materiál *Autours des emballages* z projektu *Eveil aux langues – Socrates/Lingua*, který byl podle konceptu Nathalie Valère zpracován pracovními skupinami z Université Stendhal v Grenoblu a z IUFM společně s Université de la Réunion. Abych ověřila funkčnost mého překladu a jeho přizpůsobení českým podmínkám, rozhodla jsem se ho zrealizovat v praxi. Učím na půl úvazku v Základní škole Emmy Destinové v Praze 6. Usoudila jsem, že nejvhodnější bude třetí třída, kterou učím francouzskému jazyku. Někteří žáci již navštěvovali nepovinné kroužky, kde se zábavnou formou učili angličtině či francouzštině, ale většina z nich s cizím jazykem začíná. Byla u nich tedy nejmenší šance, že se budou upínat k jednotlivým cizím jazykům, které jim jsou již známy.

Pro úplnost musím uvést, že *Autours des emballages* jsou pouze jedním z materiálů jazykové propedeutiky, které vytvořily mezinárodní skupiny zapojené do programu *Socrates - Janua Linguarum*. Tento materiál jsem zvolila, neboť se mi líbí možnost propojení učení ve škole s realitou dětského světa. Děti

analyzují obaly, které jsou součástí jejich každodenního života a navíc možnost přesahu této práce do jiných školních aktivit je vysoká.

Součástí této diplomové práce je tedy originální materiál *Autour des emballages* (z něhož jsem vycházela), jeho adaptace včetně šesti zpracovaných obalů a výstupy dětí z naší společné práce na projektu. Pro zájemce je v příloze i CD, které obsahuje všechny podklady k práci s materiálem *Jak mluví obaly zboží?*.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Náplň a cíle

Jazyková propedeutika usiluje o naplnění dvou základních kompetencí:

- a) umět se učit jazykům
- b) umět žít v jazykově a kulturně rozrůzněné společnosti

(Fenclová, 2001, s. 39)

Propedeutika má několik cílů, které se na první pohled mohou jevit i protichůdné. Základem je seznámit děti s množstvím jazyků, které na světě existují a omezit jejich „jazykovou sebestřednost“ (termín M. Fenclové znamenající omezenost dítěte mateřským jazykem a jeho možnostmi). Jazyková propedeutika vychovává děti k multikulturalitě; důležité je, aby si zvykly na množství národů kolem sebe a z toho vyplývající různosti nejen jazykové, ale i mentální a kulturní.

Dítě by na základě uvědomění si této plurality mělo dospět k poznání, jak jedinečný je jeho jazyk a kultura s ním spjatá. Zcela paradoxně tak má jazyková propedeutika sloužit nejen k výchově pluralitní, ale zároveň i posilovat pocit národní hrdosti a sounáležitosti.

Předchozí tvrzení vypadají jako rozporuplná, ale je obecně platné, že některá fakta vyplývají z okolností. Tudiž i jedinečnost a křehkost svého mateřského jazyka si uvědomíme až v porovnání s množstvím ostatních jazyků.

Navíc může jazyková propedeutika pomoci pochopení obecných zákonitostí jazyků, jak u prvků shodných, tak rozdílů mezi nimi. Na základě komparace se dá pracovat s jazyky na rovině syntaxe, morfologie a lexikologie. Rozdíly bývají i v pořádku slov. Lišit se mohou jednotlivé hlásky různých jazyků (některé jsou typické jen pro

jeden či několik málo jazyků – například české „ř“), tak i forma psaná a mluvená.

Nezanedbatelná je i rovina obecného logického myšlení, kterou můžeme za pomoci jazykových materiálů u dětí rozvíjet.

V dnešní době je módním tématem výchova k toleranci a rovnosti příležitostí (ať už se jedná o rovnost pohlaví či rasovou). Je pravda, že globalizace je nepopiratelným fenoménem posledních let a s ní souvisí i velká migrace obyvatel jak v rámci Evropy, tak z jiných kontinentů, jako je Azie a Afrika. Děti se budou ve svém nejbližším okolí čím dál tím častěji setkávat s různými národnostmi i jazyky a měly by být na skutečnost existence pluralitní společnosti systematicky připravovány, aby byly schopné v ní žít. Lze tak předcházet mnoha konfliktům zbytečně vznikajícím z rasové nesnášenlivosti a xenofobie.

Dalším z nejčastěji diskutovaných problémů ve výuce je doba, kdy se má dítě začít cizí jazyky učit. Trendem současnosti je s výukou cizích jazyků začít v co nejranějším věku. V základních školách s rozšířenou výukou cizích jazyků je první cizí jazyk povinně zaváděn od třetí třídy. Výuce cizího jazyka ve třetím ročníku často v druhé třídě předchází takzvaná příprava. Já sama mám ze svého současného zaměstnání zkušenost, že rodiče si vymohli výuku angličtiny dokonce již od první třídy. Zmínit bych měla i mateřské školy, už v nich se často formou různých kroužků děti mohou s cizími jazyky seznámit. Úplně stranou ponechávám vzdělávací a výchovná zařízení kompletně vedená v cizím jazyce (nejčastěji angličtině, němčině či francouzštině). Ta ovšem většinou spadají přímo pod ministerstva daných zemí a děti se zde cizímu jazyku učí tou nejpřirozenější formou – pobytem v cizojazyčném kolektivu.

Nicméně dle posledních výzkumů (z nichž vychází i článek M. Fenclové – Jazyková propedeutika pro základní školu aneb kudy do evropské multilingvní společnosti) rané učení cizích jazyků nemá pouze pozitivní výsledky, spíše naopak. V následné citaci je počítáno s

tím, že prvním cizím jazykem, kterému se dítě učí, bývá většinou angličtina. „Žáci bez větších intelektuálních aspirací zpravidla brzy dosáhnou relativního komunikativního uspokojení a tím často ztrácejí motivaci zabývat se dalšími cizími jazyky“

(Fenclová, 2004, s. 254)

Navíc průzkum z roku 1998, který byl uspořádán v Belgii, Francii, Německu, Anglii a Itálii, dokazuje, že „raný začátek nezajišťuje automaticky výrazné pozitivní výsledky, přínos není závislý na době zahájení, ale na kvalitě učení a času, který je mu věnován“

(Fenclová, 2004, s. 254)

A přesně s těmito problémy vznikajícími mnohdy kvůli brzkému zahájení výuky konkrétního cizího jazyka se dá bojovat pomocí jazykové propedeutiky a jejich materiálů. Je nejen obecným úvodem předcházejícím učení cizího jazyka, ale i jeho alternativou, která pomáhá žákovi uvědomit si bohatství a různost jazyků. Dítě pak lépe přijímá nejen jazykovou pluralitu, ale snáze se i učí konkrétnímu cizímu jazyku. Jazyková propedeutika se snaží dětem zabránit „uzavřít“ se do světa svého mateřského, případně jednoho dalšího cizího jazyka (u nějž většinou zvládnou pouze základy).

2. Historie

Jazyková propedeutika (užívám termínu M. Fenclové, neboť se mi jeví nejvhodnější a jak dokazují nejnovější materiály Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy České republiky, již se vžil) se jako nový směr v didaktice cizích jazyků začala rozvíjet počátkem 80. let v řadě evropských zemí. U zrodu stála skupina britských odborníků v čele s Erickem Hawkinsem. Na jejich práci v 90. letech navázali Francouzi v Grenoblu (Louise Dabène), Dijonu (Ghislaine Hassová) a Paříži (Michel Candelier a další). V Německu se tímto tématem

zabývali například ve Freiburgu (Ingelore Oemen-Welke). Velký ohlas byl zaznamenán také ve Švýcarsku.

Posléze se jazyková propedeutika stala jedním z programů *Socrates Lingua*, který se v letech 1997-2001 prosadil pod názvem *Evlang* (*Éveil aux langues/Éveil au langage*), což by se do češtiny dalo přeložit jako *Jazykové probouzení*. Na jejím šíření se prostřednictvím tříletého projektu *Janua Linguarum* (*Brána jazyků*) podíleli: Bulharsko, Česká republika, Finsko, Francie, Holandsko, Irsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Švýcarsko. Účast těchto zemí dokazuje, že program se těšil celoevropskému zájmu. Hlavním koordinátorem projektu byl již zmiňovaný Michel Candelier. Nelze nezmínit, že právě na návrh České republiky byl pro program zvolen název *Janua Linguarum*, který má připomínat Komenského pedagogický odkaz.

Hlavními tématy *Janua Linguarum* v oblasti jazykové propedeutiky bylo další vzdělávání učitelů, tvorba didaktických materiálů a hlavně utvoření komplexního programu *Evlang*, který by se mohl vyzkoušet v některých školách. Zaměřili se i na kvalitní evaluaci experimentu, na jejímž základě by bylo možné jazykovou propedeutiku začlenit do evropského vzdělávacího systému.

V anglických jazycích je pro jazykovou propedeutiku používán název *Language awareness*, ve francouzštině (Francie a Švýcarsko) *Eveil aux langages* či *Eveil aux langues*, případně *Ouverture aux langues*. V němčině je občas využíván název *Sprachaufmerksamkeit*.

3. Současnost

Realizace experimentu *Evlang* byla svěřena Institutu pro výzkum v oblasti ekonomie vzdělávání v Dijonu (IREDU – Institut de Recherche en economie de l'éducation). Projektu, který probíhal podle striktně

dodržovaného vědeckého protokolu se zúčastnilo kolem 2000 žáků. Jeho součástí byly i různé besedy, podrobné pozorování průběhu práce (pomocí videa a speciálních tabulek) či dotazníky pro rodiče a učitele. Cílem bylo zjistit vliv projektu na postoje a chování žáků.

U většiny žáků bylo jednoznačně prokázáno zvýšení zájmu o výuku cizích jazyků a rozvoj auditivních schopností. Efekt byl prokázán i u „otevření se cizím jazykům“ a seznámení se se syntaktickými strukturami, zde ovšem jen v několika případech. M. Candelier si to vysvětluje tím, že „otevírání se“ vyžaduje od žáků větší míru zapojení než pouhý zájem a syntaktické kompozici-dekompozici bylo věnováno mnohem méně času než poslechu. Neprokázal se pouze jediný z předpokládaných pozitivních vlivů *Evlang*, a to na jazyk mateřský. Nicméně o tom pochybovali už sami iniciátoři projektu *Evlang*.

Třídy věnovaly materiálu od 7 do 95 hodin, přičemž výsledky jsou samozřejmě prokazatelnější a efektivnější u déletrvajících kurzů.

Zajímavé je, že vliv na postoj k výuce cizích jazyků se prokázal hlavně u žáků se slabšími školními výsledky, u nichž se rozvinula touha se jim učit. Zvýšený zájem se projevil i o výuku jazyků minoritních skupin, jazyků imigrace.

Na projekt *Janua Linguarum* a *Evlang* dnes navazují programy výzkumu a obnovy v Evropském centru pro živé jazyky v Grazu. Konkrétně je to program zaměřený na vzdělávání učitelů (*LEA*) a program zabývající se kompetencemi pluralitními (*ALC*).

- Doplnit a rozrůznit úvahy a výzkumy z důrazem na jejich přiblížení v různých kontextech.
- Přesně prostudovat cesty pomocí nichž by kompetence získané z *Evlang* mohly být využity v různých oblastech další výuky jazyků. (Candelier 2006, s. 68-69)

V České republice je velkým úspěchem, že se o jazykové propedeutice alespoň začalo hovořit a i na oficiálních místech vzali již její existenci na vědomí.

Ovšem největší odměny za odvedenou práci se zastánci jazykové propedeutiky u nás dočkali v letošní zprávě Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT). V plánech uveřejněných pro rok 2006/2007 se totiž jazyková propedeutika oficiálně stala součástí Národního plánu výuky cizích jazyků (NP). A to dokonce na několika úrovních.

Nejen jazyková propedeutika, ale cizí jazyky obecně se stávají významným tématem současného českého školství a zaslouží si proto speciální pozornost i v plánech MŠMT:

„Cílem Národního plánu výuky cizích jazyků je vytvořit odpovídající podmínky pro zvýšení jazykových znalostí a jazykových kompetencí obyvatelstva České republiky v cizích jazycích, aby občané dovedli porozumět a komunikovat i v cizích jazycích. Učení se cizím jazykům a jejich používání nám pomáhá být otevřenější k druhým kulturám a názorům“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

„Požadavek, aby každý občan Evropy byl schopen komunikovat kromě mateřského jazyka alespoň ve dvou dalších jazycích... Taková jazyková vybavenost jim umožní bezproblémovou komunikaci s obyvateli ostatních zemí Evropské unie“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Poprvé je jazyková propedeutika explicitně zmíněna v úvodní části:

„Vzdělávání ve školách se dotýká možné výuky jazyků již od předškolního věku formou jazykové propedeutiky“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

V Akčním plánu výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008 je jazyková propedeutika nejčastěji zmiňována v první části – Cizí jazyky v předškolním vzdělávání. Cituji:

„Rané vyučování není chápáno jako klasická výuka cizího jazyka, ale především jako příprava na jeho osvojování“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

„Předpokládá se zahájení výuky v posledním ročníku předškolního vzdělávání formou jazykové propedeutiky, tzn. poskytnutí příležitosti k nahlédnutí do jiných kultur, jiného vyjadřování a motivování dětí k učení se cizím jazykům. Jazykové vzdělávání dětí v raném věku bude zajišťováno speciálně vyškolenými učiteli mateřských škol. Na základě zkušeností odborníků děti v raném věku potřebují mít tuto výuku zařazenu denně v krátkých intervalech. Materiály, které budou pro tuto výuku používány, budou k dispozici též rodičům dětí. Tato výuka není povinná a je závislá na odborné kvalifikaci učitelek mateřské školy“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Národní plán výuky cizích jazyků dále vysvětluje:

„Jiný způsob výuky cizího jazyka je v mateřské škole neefektivní, nedá se srovnat s dvojjazyčným prostředím v rodině. Tento návrh respektuje spíše požadavky rodičovské veřejnosti a skutečnost, že v řadě mateřských škol je dětem nabízena výuka cizího jazyka. Jestliže se však vyučuje jen jednu hodinu týdně, výsledek je velmi slabý a rodiče jsou takovouto výukou právem zklamáni. Zařazením angličtiny by byla zajištěna návaznost na základní škole. Návaznost v jiném cizím jazyce se dá řešit zařazením nepovinného předmětu od 1. ročníku základní školy. Podmínkou je zajištění odborné kvalifikované výuky“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Konkrétní návrhy, jak zahrnout jazykovou propedeutiku do předškolního vzdělávání, jsou vyjádřeny ve dvou z pěti uvedených bodů:

- Zařadit propedeutiku výuky cizích jazyků do Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.
- Do studijního programu přípravy budoucích učitelů mateřských škol zařadit výuku předmětu „jazyková propedeutika“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Jazyková propedeutika i cizí jazyky obecně mají v základním vzdělávání tuto funkci:

„Rané jazykové vyučování může pokračovat v 1. a 2. ročníku ZŠ nepovinně. V průběhu jazykového vzdělávání si žáci uvědomují kulturní hodnotu svého národa a budují si vztah k ostatním kulturám. Efektivní jazykové vzdělávání může probíhat v návaznosti na mateřskou školu. Do výuky budou zařazovány krátké intervaly výuky angličtiny v hodinách ostatních vyučovacích předmětů podle metody „napříč předměty 1. stupně“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Dále je jazyková propedeutika zmiňována už jen v jednom (ale důležitém) bodě:

„Proškolit vyučující v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků k jazykové propedeutice a výuce „napříč předměty 1. stupně“

(Národní plán výuky cizích jazyků, na [http://\[...\]vyuky-cizich-jazyku](http://[...]vyuky-cizich-jazyku))

Jazykové propedeutice se ve své diplomové práci věnuje i má kolegyně Marie Kuklová z Univerzity Karlovy v Praze, která jednoznačně prokázala, že cíle jazykové propedeutiky korespondují s očekávanými výstupy Rámcového vzdělávacího programu, který se od školního roku 2007/2008 stane závazným pro všechny základní školy,

prozatím v prvních a šestých třídách. Po detailní analýze jednotlivých klíčových kompetencí Rámcového vzdělávacího programu M. Kuklová zjistila, že nejvíce společných cílů má jazyková propedeutika se vzdělávací oblastí Jazyk a jazyková komunikace a Český jazyk a literatura. Jazyková propedeutika může být zahrnuta do výuky prvního stupně v oblastech jako Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět a Umění a kultura.

4. Budoucnost

Z výše uvedené citace Národního Plánu MŠMT vyplývá, že se má jazyková propedeutika stát součástí dalšího vzdělávání učitelů mateřských škol. Nicméně v současné době není dostatek kvalifikovaných lektorů ani vhodných materiálů pro výuku jazykové propedeutiky. V podstatě ani není sjednocena náplň tohoto pojmu. Měla by vzniknout pracovní skupina kolem M. Fenclové (u nás asi nejzasvěcenější a nejangažovanější v otázkách jazykové propedeutiky), která se pokusí tyto jednotlivé otevřené otázky konkretizovat a zodpovědět. Mentorská skupina se zaměří hlavně na další vzdělávání učitelů v oblasti jazykové propedeutiky a tvorbu funkčních materiálů pro Českou republiku.

Některé projekty již M. Fenclová zpracovala a za pomoci svých diplomantů vyzkoušela v českých školách. Jeden z cílů mé práce je přispět dalším zpracovaným materiálem, který by mohli lektori využít.

5. Další využití

Jednou z možností, kdy lze práci s materiály jazykové propedeutiky zařadit, je výběr cizího jazyka. Děti, které se dnes ve druhé či třetí třídě rozhodují, jakému jazyku se budou následující rok věnovat, by se pomocí tohoto (či jiného) projektu mohly s jednotlivými

jazyky nezávazně seznámit. Materiál by se samozřejmě musel přizpůsobit jazykům na škole vyučovaným.

Při podrobném zkoumání této varianty jsem ale došla k závěru, že je to varianta poněkud zidealizovaná. Možnost výběru cizích jazyků bývá na škole přece jen poněkud omezená a základním, často i povinným jazykem, bývá angličtina. Druhý jazyk (pokud škola tuto možnost nabízí) si děti většinou vybírají z nabídek: němčina, francouzština a ruština, případně výjimečně další exotický jazyk (například španělština). Muselo by se dětem vysvětlit, že ze všech jazyků uvedených na obale, si mohou vybrat pouze některé.

Domnívám se, že nejzávažnější překážkou je současná částečně ekonomická orientace školy. Ta v dnešní době musí fungovat jako samostatný subjekt, který by měl být schopen částečně si na svůj provoz vydělat. Finance přidělené ministerstvem a přerozdělované městem dotují provoz školy jen zčásti. Třídy proto nemohou mít nízký počet žáků, musí se brát ohled i na fakt, že v určitých ročnících budou děti odcházet na víceletá gymnázia. Zároveň by měly být rovnoměrně naplněny úvazky učitelů jazyka. Většinou je dopředu dáno, jaké cizí jazyky se děti budou učit, stejně tak jako počet žáků, kteří se jim mohou věnovat. I ve výuce cizích jazyků existují tzv. trendy; každý rok tak mají děti jiné požadavky a s ohledem na uvedené problémy nelze vždy všem vyhovět. Sama vím, jak si každý rok učitelé odpovědní za výuku cizích jazyků oddechnou, pokud se jim podaří všechny žáky k jejich (a hlavně rodičů) větší či menší spokojenosti rozdělit do jednotlivých jazykových skupin. Komplikovat vše větší možností výběru by asi nebylo žádoucí. Co se týče výběru cizího jazyka, nevýhodou mnou zvoleného materiálu *Jak mluví obaly zboží?* je fakt, že je zaměřen na psanou formu a kouzlo některých jazyků (například francouzštiny) spočívá hlavně v jejich formě mluvené.

Nicméně si myslím, že tento materiál může velmi dobře sloužit jako motivační součást výuky cizích jazyků obecně. Žákům se vždy začíná lépe s něčím, s čím se již někdy setkali a navíc v návaznosti na

každodenní život, což je naopak předností mnou zpracovaného materiálu *Jak mluví obaly zboží?*

6. Mezipředmětová spolupráce

Největší uplatnění má jazyková propedeutika samozřejmě při výuce cizích jazyků a přípravě na ni. Jak jsem již uvedla, je to ideální motivační materiál. Jazykovou propedeutiku lze snadno začlenit do mezipředmětové spolupráce. Nejvhodnější je její propojení s různými výchovami.

Nejjednodušší přesah je do výtvarné výchovy, s jednotlivými materiály se dá dále kreativně pracovat, použít je při koláži, dotvářet či napodobovat.

Další variantou je výchova literární a komunikační. Popis, nápodoba a jiné písemné ztvárnění by ale bylo vhodné spíše pro starší děti.

Vhodné využití je i při dnešní Prvouce a výchově občana. Učíme děti orientovat se v obalech, které jim denně prochází rukama, vyhledat potřebné informace o složení, ale třeba i přípravě výrobku. Důležité je také upozornit žáky na manipulativní funkci obalu. Ten má výrobek nejenom chránit, ale i prodávat. Žáci sami mohou navrhnout, jak by obal zpracovali oni, aby spotřebitele co nejvíce zaujal a dobře prodával výrobek v něm zabalený.

Jednotlivé informace (jako čárkový kód, či gramáž) se dají využít v matematice, například při probírání jednotek váhy a míry.

V biologii mohou děti hovořit o složení výrobku, jednotlivých komponentech, nakolik jsou vhodné pro zdravou výživu a které z nich by jim mohly uškodit. Například kalorická hodnota jednotlivých potravin by mohla být zajímavá, děti se s těmito informacemi denně setkávají v médiích a nejsem si jista, zda jim rozumí a jsou je schopny správně interpretovat.

I ekologické hledisko se dnes stává důležitou součástí výuky, určitě by bylo vhodné zmínit, kam použitý obal od potravin patří a vyzdvihnout aktuální téma třídění odpadu.

II/ JAK MLUVÍ OBALY ZBOŽÍ?

1. Obecné hledisko

1.1. Stručný nástin:

Oblast: jazyky, s využitím materiálu z okolí dítěte

Úroveň: pro děti od třetí třídy ZŠ, podmínkou je dobrá znalost psaní a čtení

Jazyky: čeština, slovenština, angličtina, němčina, francouzština, španělština, polština, maďarština, chorvatština, holandština, portugalština, italština, rumunština, litevština, lotyšština, estonština, švédština, srbština, dánština, norština, finština, turečtina

Délka: 3 vyučovací hodiny (3 x 45 minut)

1.2. Popis aktivit:

Obecný postup spočívá nejdříve v tom, že každého žáka necháme zkoumat informace z různých obalů potravin. Potom všechny motivujeme k tomu, aby roztřídili jednotlivé informace a posléze vytyčili prvky, které jim umožňují identifikovat jazyky použité na obalech. Snažíme se tak rozvíjet jak jejich pozorovací schopnosti, tak schopnost vybrat a utřídít informace a později určit daný jazyk za pomoci vnějších prvků (zkratky jazyků, odstavec, typ písma) či vnitřních prvků (aspekt lingvistický a obrazný...).

Po skončení této fáze se žáci mohou přesunout k samotnému pozorování jazyků. Vytyčí slova či větné prvky jazyků vyučovaných ve škole a hledají jejich ekvivalenty v daných jazycích. Společně se také snaží dospět k nějaké obecné charakteristice jazyků.

Vybrané dokumenty nabízejí zároveň určitou komplexnost prezentace (výběr je zaměřený na zdůraznění situace vyhledávání

indicií) a širokou paletu jazyků. U žáka zároveň rozvíjíme pozornost vůči psané podobě jazyka. Důležité je, aby vzal na vědomí existenci různých forem psaného (písmo řecké abecedy) a mluveného projevu (smysl čtení zleva doprava v arabštině).

1.3. Cíle sledované v podpůrném didaktickém materiálu:

Zaměřuje se na žákovy schopnosti (vědomosti a dovednosti) či následující postoje:

- být citlivý vůči různorodosti jazyků
- potlačení jazykové sebestřednosti žáka
- pečlivě pozorovat prvky týkající se cizího jazyka (myšleno jazyka, který není pro mluvčího rodným), aby následně dokázal vyhodnotit, co je rozlišuje a co spojuje
- provést některé analýzy umožňující alespoň částečné pochopení organizace a smyslu psané či mluvené výpovědi cizího jazyka
- zaměřit se na podobnost mezi prvky lexikálními (nebo morfologickými) cizího jazyka a prvky lexikálními (či morfologickými) jazyka známého (rodného) a na základě toho stanovit hypotézu o smyslu a organizaci syntaktické stránky výpovědi tohoto cizího jazyka
- umět analyzovat jednoduchý dokument
- v dokumentu označit a vytyčit různé způsoby psaní jednoho slova
- porovnat slova a věty různých jazyků
- rozdělit slova podle sémantických polí jednotlivých jazyků
- umět vypracovat slovník
- písemně vypracovat informace o existenci podobnosti mezi slovy různých jazyků
- rozlišovat různé typy psané podoby cizích jazyků
- schopnost orientace v informacích uvedených na obalech

1.4. Přehled hodin

Hodina	Aktivity	Jazyky	Dokumenty	Souvislosti
Hodina 1	Na cestě k jazykům	čeština slovenština angličtina němčina francouzština španělština polština maďarština chorvatština holandština portugalština italština rumunština litevština lotyšština estonština švédština srbština dánština norština fínština turečtina	- fotokopie obalů - „dokument 1“	Matematika: práce s jednotkami míry a váhy Biologie: práce s potravinami a zdravou výživou
Hodina 2	Vaše podrobná práce	Idem	- fotokopie obalů - „dokument 2“ - „dokument 3“	Sestavit recept v cizím jazyce
Hodina 3	Vědecká konference	Idem	- fotokopie obalů - „dokument 4“ - „dokument 5“	Výtvarné zpracování: reklamní kampaň

2. Na cestě k jazykům (první hodina)

<p style="text-align: center;">Popis aktivit:</p> <p>Na této hodině jsou studenti vedeni k odhalení bohatství informací, které mohou být prezentovány na potravinových obalech. Obaly měli přinést už na tuto hodinu. Vedeme je k označení a analýze indicií, které umožňují identifikovat použité jazyky.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Organizace z hlediska pedagogického</u></p> <p style="text-align: center;">Pomůcky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obaly - fotokopie obalů pro každou skupinu - „dokument 1“ pro každou skupinu <p style="text-align: center;">Způsob práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skupiny po třech až čtyřech žácích
<p style="text-align: center;">Hlavní cíle</p> <p>Zaměřujeme se na žákovy schopnosti (vědomosti a dovednosti) či následující postoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umět použít daný dokument, vybrat a logicky zorganizovat informace - za pomoci vnějších (velká písmena) a vnitřních indicií (lingvistické, obrazné a analogické aspekty) určit daný jazyk	<p style="text-align: center;">Délka: 45 minut (1 učební jednotka)</p>

Na cestě k jazykům:

Průběh hodiny

Úvod

1. vytvoříme skupiny po třech až čtyřech žácích
2. necháme kolovat obaly, které žáci donesli

Poznámka: ze všech obalů pak vybereme ty, které se nakopírují jako dokument sloužící pro analýzu při další hodině

Varianta: materiály může vybrat sám učitel, ale tím přijde o významný motivační prvek, kdy děti pracují s obaly, které je opravdu zajímají

3. dáme radu: Prozkoumejte pečlivě tyto obaly.

Fáze hledání

1. ptáme se žáků:
  - Rozumíte nápisům na obalech?

Očekávané reakce: Většinou ne

- Čemu nerozumíte a proč?

Očekávané reakce: Tomu a tomu (ukazují). Jsou to nesrozumitelné = *cizí* jazyky.

- Jak od sebe ty cizí jazyky rozeznáte?

Očekávané reakce: Pomocí písma, speciálních znaků jazyků (německé ü...). Zmíní i vnější znaky jako oddělení čarou, uspořádání do odstavců, zkratky pro jednotlivé státy či formátování písma.

2. žáky poprosíme, aby odpovědi zaznamenali do „dokumentu 1“.
Navíc je jedna otázka - Které informace se nepřekládají?

Očekávané reakce: čárové kódy, čísla, obrázky, logo firmy, míry, data

Syntéza a strukturace

Tato fáze dovolí konfrontaci výsledků a verbalizaci strategie.

1. vyzveme každou skupinu, aby ústně představila svou práci a vysvětlila postup, který použila. Ostatní je mohou doplňovat
2. uděláme syntézu výsledků na tabuli, abychom pomohli žákovi opravit a doplnit jeho dokument, v němž jsou pro každý obal uvedeny zároveň jména analyzovaných jazyků, jejich indicie a informace, které se nepřekládají
3. pokud byla analýza dělána na základě kopií učitele, je možné teď vzít obaly donesené studenty a prozkoumat je stejným způsobem: pozorování, označení indicií, analýza

Očekávané reakce: děti si nikdy neuvědomily, že na obalech je tolik jazyků; překvapivě, nakonec jsou schopny rozumět víc, než si myslely, atd.

Eventuální prodloužení/přesah

Matematika: práce na číselných kódech, mírách a váhách

Biologie: diskuse o zdravých potravinách

3. Zkoumání (druhá hodina)

<p style="text-align: center;">Popis aktivit:</p> <p>Na této hodině žáci vyznačí slovo nebo větný prvek v mateřském jazyce a hledají ekvivalenty v jazycích ostatních. Pozorují některé charakteristiky studovaných jazyků.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Organizace z hlediska pedagogického</u></p> <p style="text-align: center;">Pomůcky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 fotokopie vybraného obalu pro každou skupinu - „dokument 2“ pro každou skupinu podle vybraného obalu - „dokument 3“ na opravu podle vybraného obalu
<p style="text-align: center;">Hlavní cíle</p> <p>Zaměřujeme se na žákovy schopnosti (vědomosti a dovednosti) či následující postoje</p> <ul style="list-style-type: none"> - určit souvislost mezi slovem nebo větným prvkem ve více jazycích - umět vypracovat slovníček - mít povědomí o některých charakteristikách studovaných jazyků	<p style="text-align: center;">Způsob práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skupiny po třech až čtyřech žácích (jiné než v první hodině) <p style="text-align: center;">Délka: 45 minut (1 učební jednotka)</p>

Zkoumání

Průběh hodiny

Úvod

1. vytvoříme nové skupiny, opět po třech až čtyřech žácích
2. každá skupina dostane kopii jednoho obalu a „dokument 2“, který má vyplnit

Poznámka: vybíráme obaly, jejichž obtížnost je přiměřená schopnostem žáků

Fáze zkoumání

1. rozdáme podle vybraných obalů každé skupině „dokument 2“
2. zadáme jim: Vepište názvy jednotlivých jazyků použitých na vašem obalu, pak budete jako překladatelé slova v češtině překládat do jazyků, které jste vypsali.

Poznámka: žáci najdou co nejvíce odpovídajících výrazů, když se nebudou snažit vyplnit tabulku kompletně

3. rozdáme „dokument 3“ na opravu. Necháme žáky provést opravu samostatně

Syntéza a strukturace

Každá skupina teď pracuje na jednom konkrétním obalu a zkouší vyhledat potřebné informace.

Eventuální prodloužení/přesah

Připravit seznam potřebných ingrediencí na přípravu nějakých receptů v několika jazycích (např. pro palačinky).

4. Vědecká konference (třetí hodina)

<p style="text-align: center;">Popis aktivit:</p> <p>Na této hodině s žáky shrneme poznatky celého zkoumání. Sami si vytyčí některé charakteristiky/specifika jednotlivých studovaných jazyků a dozví se zajímavé informace o svých spolužácích.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Organizace z hlediska pedagogického</u></p> <p style="text-align: center;">Pomůcky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 fotokopie vybraného obalu pro každou skupinu - „dokument 4“ pro každého - „dokument 5“ pro každého <p style="text-align: center;">Způsob práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skupiny po třech až čtyřech žácích (stejně jako v první hodině)
<p style="text-align: center;">Hlavní cíle</p> <p>Zaměřujeme se na žákovy schopnosti (vědomosti a dovednosti) či následující postoje</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytyčit specifika jednotlivých studovaných jazyků - vytvořit přehledný dokument o svém zkoumání<ul style="list-style-type: none"> - shrnout své dosavadní poznatky	<p style="text-align: center;">Délka: 45 minut (1 učební jednotka)</p>

Vědecká konference, shrnutí

Průběh hodiny

Úvod

1. stejným skupinám jako minulou hodinu rozdáme stejné obaly
2. poprosíme je, aby shrnuly své zkoumání z minulé hodiny

Shrnutí

1. část

Každá skupina má odpovědět na otázky

- kolik jazyků je uvedeno na vašem obale?
- Podle čeho jste je poznali, co je pro ně typické?

Poznámka: práci je dobré uvést jako přípravu projevu na vědeckou konferenci

2. část

Každé skupině rozdáme „dokument 4“.

1. skupiny poprosíme, aby shrnuly výsledky a poznatky svého zkoumání
2. syntézu jejich pozorování píšeme na tabuli
3. vedeme žáky k tomu, aby zároveň s prezentací vyplňovali „dokument 4“

3. část

Vyplníme „dokument 5“ společně, či to zadáme jako domácí úkol.

Syntéza a strukturace

Žáci si utřídí a doplní informace, které získali během všech hodin projektu. Své poznatky verbalizují a zapisují dle vzoru na tabuli.

Na závěr je dobré udělat explicitní závěrečné shrnutí, zeptat se žáků, jaké poznatky si odnesli a zda se jim práce na projektu líbila.

Zajímavé pro děti i učitele je vytvoření jazykové statistiky o tom, jakými jinými jazyky než česky děti mluví a odkud je znají.

Očekávané reakce: děti si nikdy neuvědomily, že na obalech je tolik jazyků; překvapivě, nakonec jsou schopné rozumět víc než si myslely; často si kladly otázku, jak se to či ono řekne v jiném jazyce, atd. Líbila se jim atypičnost práce a také to, že mohly využít svých znalostí.

Děti umí i jiné jazyky než češtinu, chodily do kurzů, mají rodiče cizince.

Eventuální prodloužení/přesah

Obaly lze dále výtvarně zpracovat, napodobit či vymyslet vlastní. Je možné pro ně zpracovat reklamní kampaň.

5. Obaly

Ananas

Pineapple slices in light syrup
Ananás plátky s nízkým obsahem cukru

www.gaston.cz

Dovozce: GASTON, spol. s r.o.,
Hluboká 525-4, Zlín, ČR

Dovozca: GORAL, spol. s r.o.,
Družstevná 373/29, Dolné Vestenice, SR

Importer: GIANA Sp. z o.o.,
Puławska 42, lok. 112, 05-500 Piaseczno, PL

Forgalmazza: GAFOOD Kft,
Raktárvárosi Út. 1, Törökbalint, HU

Uvoznik: BILLA D.O.O. za trgovinu,
Jadranska avenija 2, 10 000 Zagreb, Hrvatska.

Uvoznik za SCG: Thymos d.o.o., Bački Petrovac,
tel.021/782-663, SCG.

Importator: S.C. AGRIFROM S.R.L.,
310178 Arad, str. V. Milea nr. 44, RO
tel: 0257/250 880, fax: 0257/250 525

Uvoznik: Mercator, d.d., Dunajska c. 107,
p.p. 3234, 1001 Ljubljana, Slovenija

CZ ANANÁS PLÁTKY S NÍZKÝM OBSAHEM CUKRU.
Zpracované, sterilizované ovocie, kompot jednodruhový s nálevom. Složení: ananas, pitná voda, cukr, kyselina citrónová E330. Obsah cukru ve 100g výrobku: 15g. Hmotnosť ovocia ve 100g výrobku: 60g. Skladujte v chladu a suchu.

SK ANANÁS PLÁTKY V MIERNE SLADKOM NÁLEVE.
Spracované, sterilizované ovocie, kompot jednodruhový s nálevom. Zloženie: ananás, pitná voda, cukor, kyselina citrónová E330. Obsah cukru v 100g výrobku: 15g. Podiel ovocia v 100g výrobku: 60g. Skladujte v suchu, chráňte pred pôsobením priameho slnečného žiarenia a pred mrazom.

PL ANANÁS PLASTERY Z NISKĄ ZAWARTOŚCIĄ CUKRU.
Przetworzone owoce, kompot jednodrukowy. Składniki: ananas, woda, cukier, kwas cytrynowy E330. Zawartość cukru w 100g produktu: 15g. Waga owoców w 100g produktu: 60g. Przechowywać w miejscach chłodnych i suchych.

HU ANANÁSZ-SZELETEK, ENYHÉN CUKROZOTT LÉBEN.
Feldolgozott, sterilizált egyenértékű gyümölcs-cukrozott lében. Összetevők: ananász, víz, cukor, citromsav E330. Cukortartalom 100g termékben: 15g. Gyümölcstartalom 100g termékben: 60g. Száraz, hűvös helyen tárolandó.

HR ANANAS KOLUĆIĆI 580 ml, MANJE SLADAK KOMPOT.
Sadržaj: ananas, voda, šećer, limunska kiselina E330. Sadržaj šećera u 100g proizvoda: 15g. Sadržaj voća u 100g proizvoda: 60g. Čuvati na suhom i hladnom mjestu.

RO ANANAS FELII 580 ml.
Ingrediente: ananas, apă, zahăr, acidifiant: acid citric. 100g produs contin 15g de zahăr. 100g produs contin 60g fructe. A se păstra la loc uscat și răcoros.

SCG ANANAS U KOLUTOVINI U SIRUPU.
Sastav: ananas kolotovina, šećer, voda, limunska kiselina E330. Sadržaj šećera u 100 g proizvoda: 15 g. Sadržaj voća u 100 g proizvoda: 60 g. Skladištiti u suvim i hladnim prostorijama.

S ANANASOVI KOLUTI V LAHKEM SIRUPU.
Sastavina: ananasovi koloti, sladkor, voda, citronska kiselina E330. 100g proizvoda vsebuje 15g sladkorja. 100g proizvoda vsebuje 60g sadja. Hraniti v suhim in hladnem prostoru.

UA АНАНАС ШАЙБИ.
Підготовлені стерилізовані фрукти, компот однофруктовий. Склад: ананас шайби, вода, цукор, 100 г продукту містить 15 г цукру. У 100 г продукту масова частка фруктів 60 г. Зберігати у сухому і прохолодному місці.

Hmotnosť netto: **567 g**
Waga netto:
Nettó tömeg:
Masa punjenja:
Cantitate netă:
Neto težina:
Neto ploda:
Bara netto:

Hmotnosť pevného podliu:
Zavartosc ovcovoc:
Tóltó tömeg:
Ocijedena masa proizvoda:
Cantitate netă după scurgere:
Neto težina voća:
Neto količina:
Bara produkty:

Proizvodač: / Proizvodjač:
THAI PINEAPPLE PRODUCTS
AND OTHER FRUITS CO.,
LTD 18 MOO 1 TAMBON
NONGBUA, BANGKAI DISTRICT,
RAYONG PROVINCE,
21120 THAILAND

Minimální trvanlivost do: / Minimálna trvanlivost do: / Najlepše spożyć przed: /
Minoseget megörzi (napohéví): / Upotrebljivo do: / A se consuma de preferință
 înainte de: / Rok trajanja: / Uporabno najmanj do: / Термін придатності до:

31/12/2008

8 594012 791763

Bonbony

Arašídové bonbóny
(Kẹo lạc)

Složení: Arašídý, sezam,
cukr, slad, rýžová mouka,
vanilka.

Hmotnost: 200gr

Min. trvalivost: 2007

Výroba: Vietnam

Čokoláda

**Mauxion Schokoladefabrik GmbH,
Werk Saarlouis, Postfach 2015,
66720 Saarlouis, Germany**

Masa neto: / Hmotnost: /
Hmotnost: / Neto količina: **100 g/r e**

Produziert am / Produced on / Produit le /
Geproduceerd op / Producido el / Producido
o / Prodotto il / Wyprodukowano w dniu / Datum
výroby / Gyártási idő (nap/hónap/év) / Datum
výroby / Rāžots / Pagaminimo data / Toodetud
Tilivercat den / Proizvedeno dana / Proizvedeno
dana / Fabricat la data de / Παργωγή / Datum
proizvodnje / Произведено на / Fremstillet den
/ Valmistuspäivä / Produsert den

Mindestens haltbar bis: / Best before: / A
consommer de préférence avant le: / Ten minste
houdbaar tot: / Consumir preferentemente antes
del: / Consumir de preferència antes do: / Da
consumarsi preferibilmente entro il: / Najlepiej
spożyć przed: / Minimální trvanlivost do: /
Minőségét megőrzi (nap/hónap/év): / Minimálna
trvanlivost do: / Ieteicams līdz: / Geriausias iki:
/ Parim enne: / Bäst före: / Trajnost najmanje do:
/ Rok upotrebe do: / Α σε consuma de preferința
înainte de: / Κατανάλωση πριν από: / Uporabno
najmanj do: / Трайност най-малко до: / Mindst
holdbar til: / Parasta ennen: / Mindst holdbar til:

25/04/06
L261711
30/05/07

Дата изготовления: день / месяц / год
Nr partii producției: Срок годности:
день / месяц / год

Vor Wärme und Feuchtigkeit schützen / Store in a cool, dry place / A conserver au frais et au sec / Tegen warmte en vocht beschermen / Proteger contra calor y humedad / Conserver em lugar seco e fresco / Proteggere dal calore e dall'umidità / Chronic przed ciepłem i wilgocią / Składować w suchu a chłado / Száráz, hűvös helyen tárolandó / Skladujte v suchu a chlade / Uzglabati sausa i vases vieta / Laikyti sausoje, vėsioje vietoje / Säilätada eemal kuumusest ja niiskusest / Skal ikke utsættes for varme og fuktighet / Зашити від тепоти i вологи / Защитити от теплоты и влаги / A se feri de căldură și umiditate / Προφυλάξτεται από ζέση και υγρασία / Hranite v hladnem: in suhem prostoru / Хранить в сухом и прохладном месте / Skyddas mot värme och fukt / Suojattava lämmöltä ja kosteudelta / Beskyttes mot varme og fuktighet

Kuličky

PL Kulki kakaowe.

Sposób przyrządzenia: Porcje kulek kakaowych zalać ciepłym lub chłodnym mlekiem. Mleko można zastąpić jogurtem naturalnym lub owocowym, kefirem lub zsiadłym mlekiem. Dla urozmaicenia polecamy soki owocowe. Kulki kakaowe nadają się również do bezpośredniego spożycia.

Skład: Kaszka kukurydziana, mąka kukurydziana, mąka z pełnego ziarna pszenicy, cukier, mąka ryżowa, kakao (5%), glukoza, sól.

Składniki alergenne: Produkt zawiera: gluten. Może zawierać śladowe ilości orzechów i mleka.

Warunki przechowywania: Przechowywać w suchym i chłodnym miejscu.

Wyprodukowano w Polsce. Wyprodukowano dla TESCO /POLSKA/ Sp. z o.o., przez: PIFO EKO-STREFA Sp. z o.o., ul. Tymienieckiego 22/24, 90-349 Łódź

CZ Extrudované kukuričné kuličky s kakaem.

Způsob přípravy: Porci kakaových kuliček zalijte teplým nebo studeným mlékem. Mléko lze nahradit bílým nebo ovocným jogurtem, kefirem nebo kysaným mlékem. Pro zpestření doporučujeme ovocné šťávy. Naše kakaové kuličky chutnají rovněž samotné.

Složení: Kukuřičná krupice, kukuřičná mouka, pšeničná celozrnná mouka, cukr, rýžová mouka, kakaový prášek (5%), glukóza, jedlá sůl.

Informace pro alergiky: obsahuje gluten.

Skladování: Skladovat na suchém a chladném místě.

Vyrobeno v: Polsku. Proávající: Tesco Stores ČR a.s., Veselská 663, 199 06 Praha 9-Letňany.

H Kakaós pely.

Elkészítési javaslat: A kakaós pelyhet öntse le meleg, esetleg langyos tejjel. A tejet helyettesítheti natúr- vagy gyümölcsjoghurttal, kefirrel vagy aludttejjel. Önmagában is fogyasztható.

Összetevők: Kukoricagriz, kukoricaliszt, teljes kiőrlésű búzaliszt, cukor, rizsliszt, kakaó (5%), glükóz, só.

Allergén anyagok: A termék nyomokban tejet, dió- és magyórféléket tartalmazhat.

Tárolás: Száraz, hűvös helyen tárolandó. **Származási hely:**

Lengyelország. **Importálja és forgalmazza:** TESCO-Global Áruházak Zrt., 2040 Budaörs, Kinizsi út 1-3. HU.

SK Extrudované kukuričné guľôčky s kakaom.

Spôsob prípravy: Porciu kakaových guľôčok zalejte teplým alebo studeným mliekom. Mlieko môžete nahradíť bielym alebo ovocným jogurtom, keфирom alebo kyslým mliekom. Pre spestrenie odporúčame ovocné šťavy. Naše kakaové guľôčky chutia aj samotné.

Zloženie: Kukuričná krupica, kukuričná múka, pšeničná celozrnná múka, cukor, ryžová múka, kakaový prášok (5%), glukóza, jedlá soľ.

Informácia pre alergikov: Obsahuje lepek.

Skladovanie: Skladovať na suchom a chladnom mieste.

Vyrobené v: Poľsku. Distribútor: TESCO STORES SR, a.s., Kamenné nám. 1/A, 815 61 Bratislava.

Wartość odżywcza 100g produktu / WYŻYWOVA HODNOTA 100g
 obsahuje / Átlagos tápérték 100g termékben /
 WYŻYWOVA HODNOTA 100g obsahuje:
 Wartość energetyczna / Energetická hodnota / Energiatartalom /
 Energetická hodnota: 1651kJ / 399kcal
 Białko / Bólaviny / Fehérte / Bólaviny: 7,1g
 Węglowodany przyswajalne / Szacharidy / Szehidrát / Sacharidy: 87,5g
 Tłuszcz całkowity / Tuky / Zsír / Tuky: 2,3g

Najlepiej spożyć przed / Numer partii / Minimalni trvanlivost do /
 Szarza: / Minőségét megőrzi (nap/hó/év) / gyártási tételszám /
 Minimálna trvanlivost do / Szarza:

Zawartość netto:

Hmotnost:

Nettó tömeg:

Hmotnost:

250g

20.09.2007

Lupínky

i	
Valeur nutritive moyenne par 100 g / Gemiddelde voedingswaarde per 100 g / Mittlerer Nährwert pro 100 g / Průměrné nutriční hodnoty ve 100g / Промежные питательные значения на 100 г / Valori nutritive medii pentru 100g / Typical nutritional values per 100g / Средние значения 100 г	
Energie / Energie / Brennwert / Energetická hodnota / Energy / ενέργεια	kcal / kJ 370 / 1571
Protéines / Eiwitten / Eiweiß / Bělkoviny / Bielekoviny / Протеины / Πρωτεΐνες	7,3g
Glucides / Koolhydraten / Kohlenhydrate / Sacharidy / Carbohydrati / Carbohydrates / Υδατάνθρακες	82,4g
Lipides / Vetsstoffen / Fett / Tuky / Γράσιμα / Fat / Λιπαρά	1,2g

FR Ingrédients: maïs 91 %, sucre, sel, extrait de malt d'orge. Fabriqué dans un atelier qui utilise arachides, fruits à coque **NL** Ingrediënten: maïs 91%, suiker, zout, gerstextract. Gemaakt in een bedrijf waar ook aardnoten en schaalvruchten worden verwerkt **D** Zutaten: Mais 91%, Zucker, Salz, Gerstenmalzextrakt. Hergestellt in einem Betrieb, der Erdnüsse und andere Schalenfrüchte verwendet **CZ** Extrudovaný výrobek. Složení: kukurice 91 %, cukr, sůl, sladový výtažek z ječmene. Vyrobeno v závodě, který používá: arašidy a jiné ořechy **SK** Extrudovaný výrobok. Zloženie: kukurica 91 %, cukor, soľ, sladový výťažok z jačmeňa. Vyrobené v závode, ktorý spracováva: arašidy a iné orechy **RO** Ingrediente: porumb 91 %, extract de malt de orz. Fabricat într-un atelier care utilizează: arahide, fructe cu coajă **GB** Ingredients: maize 91%, sugar, salt, barley malt extract. Made in a factory that uses: peanuts and other nuts **GR** Συστατικά: καλαμπόκι 91%, ζάχαρη, αλάτι, εκχύλισμα βρώνης κριθαρίου. Μπορεί να περιέχει ίχνη από ορόσηκα φιστίκια και άλλα φιστίκια.

FR Mode d'emploi: Versez vos céréales dans un bol. Ajoutez du lait froid, du yaourt, ou du fromage blanc et dégustez. **NL** Gebruiksaanwijzing: Strooi de granen in een kom. Voeg er koude melk, yoghurt of kwark aan toe. **D** Zubereitung: Geben Sie das Getreidefrühstück in eine Schale. Fügen Sie dann kalte Milch, Joghurt oder Quark dazu. **CZ** Návod k přípravě: Cereálie nasypete do misky. Přidejte studené mléko, jogurt nebo tvaroh. **SK** Návod na prípravu: Cereálie nasypete do misky. Príďte studené mlieko, jogurt alebo tvaroh. **RO** Mod de utilizare: Turnați cerealele dumneavoastră într-un bol. Adă ugați lapte rece, iaurt sau brânză albă și gustați. **GB** Serving instructions: Pour your cereals into a bowl. Add cool milk or yoghurt and enjoy it. **GR** Οδηγίες χρήσης: Ρίξτε τα δημητριακά σας σε ένα μπολ. Προσθέστε κρύο γάλα, γούρτσι ή κρέμα τυριού και απολαύστε το.

A protéger de l'humidité et de la chaleur / Tegen vocht en warmte beschermen / Vor Feuchtigkeit und Wärme schützen / Skladovat v chladu a suchu / Skladovať v chlade a suchu / Pă străfiți într-un loc răcoros și uscat / Store in a cool dry place / Διατηρείστε το προϊόν μακριά από την υγρασία και τη ζέση

Pétales de maïs grillés
Gegrilde maïsvlokken
Geröstete Maisflocken
Kukuřičné lupínky
Kukuričné lupienky
Fulgi de porumb
Corn Flakes
Νιφάδες καλαμποκιού

S.A. Delhaize Group N.V.
Rue Osseghemstraat 53
B - 1080 Bruxelles - Brussel

500 g e
Poids net
Netto gewicht
Nettogewicht
Hmotnosť
Hmotnosť
Greutate netă
Net weight
Καθαρό βάρος

►►► **CHEDDAR**: Vanilyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, əmirdəyir (qatır keşid), vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **Vanillyalı korma** (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **CHEDDAR**: vanilyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək).
 ►►► **INGREDIENTS**: Vanillyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **Vanillyalı korma** (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək).
 ►►► **SASTOYANLAR**: Vanillyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **Vanillyalı korma** (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək).
 ►►► **ÜRÜN**: Vanillyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **Vanillyalı korma** (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək).
 ►►► **QIDA**: Vanillyalı korma (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək), **Vanillyalı korma** (%42) (qatır, bitirilməmiş kəsmək, əzdirilmiş, qatırılmış, vanillya, bələstə, yağsız əzdirilmiş, kəsmək).

Üretici Firma / Produced By / Фирма Производителя / Фирма Производителя / Društvo Proizvodac / Vyrobca / Proizvodnja Firma **شرکت استعمار**
Sölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş. **Tel : (0.342) 337 27 37 (pbx)**
Fabrika : 2. Organize Sanayi Bölgesi General **Fax : (0.342) 337 28 22**
Dursun BAK Btv. Doğu 3. Cad. No:6 **Web : www.solen.com.tr**
Başpınar / Gaziantep / TÜRKİYE **e-mail : info@solen.com.tr**

Мамулининчиһиһтер еҗейлде домуз јагы ве ләткәин юктур. Серин ве рутубетсз җерде муһабәзә едиз. / Name of our product is suitable for dry places. / Our product contains kein schwämelet. Köli und trocken lagern. / Һазирә продукция еһалтен кеин еһваләлет. Көһи ил trocken ләгәри. / Һазирә продукция еһалтен кеин еһваләлет. Көһи ил trocken ләгәри.
Сохраняйте в прохладном и безвлажном месте / Дл сохране нашой продукци не водить масла. Добраваки свянчяного жиру. Збергайте у сухомй прохолодному місці.
буғ-һад доһавки свянчяного жиру. Збергайте у сухомй прохолодному місці.
الحفظي أو يوع من متعرجاتا على ھدف الخبز. اوشمكتھه حفظ في اماكن جلاء وبراءة تسيبا.
Türk Gıda Kodeksi'ne uygun olarak üretimiştir.
Тарм ве Көйгилери Баканиһин 08.11.2002 тарһи ве 27-0251-00025-4 сәһифәсинә лә иҗәтләниләр.
"Eser miktarda sert ve kabuklu yemlis, tohum, yumurta ve/veya süt ürünləri [parebilir]."
"May contain traces of nuts, egg, dairy or seeds."
"Peut contenir des traces de noix, oeufs, produits laitiers ou graines."

Spn Kulluñum berli ve Parti no ambalajın izindeñdir. / English date and lot number are on the package. / Verschluss- und Abwandeln sind auf der Verpackung angegeben. / Data fabricata și termenul de valabilitate este scris pe pachet. / Minimumin T-määräde de. Itä. spordi tärks de t ra hormi tästi tabelu. / Ətra pırusaşılma r jətra tıpuşrı əspər əspər.

الوزن الصافي: ٢٥٠ غرام
 الوزن النوعي: ٩٢٦٦

Net Gram / Net Weight / Netgewicht : 250 g
Bez Netto / masa netto gram : 9266
Castihlo / Prod. Code / Sante Nr. :
Břiz us / isoprovan ho

8 691707 109269

Nutrition Facts	
Servinh Size: 3 Wafers with Cream (3g) Serving	
Calories	58.9
Total Fat	2.7 g
Saturated Fat	0.2 g
Cholesterol	4.2 mg
Total Carbohydrate	4.2 g
Sugar	0.9 g
Fiber	0.8 g
Vitamin A	3.1 %
Vitamin C	0.0 %
Calcium	0.7 %
Iron	1.7 %

Nutrition Facts		
Percent Daily Value are based on a 2000 calorie diet. Your daily values may be higher or lower depending on your calorie needs.		
Total Fat	2.7 g	5.4%
Saturated Fat	0.2 g	0.4%
Cholesterol	4.2 mg	8.4%
Total Carbohydrate	4.2 g	8.4%
Sugar	0.9 g	1.8%
Fiber	0.8 g	1.6%
Vitamin A	3.1 %	
Vitamin C	0.0 %	
Calcium	0.7 %	
Dietary Fiber	25 g	30 g
Total Carbohydrate	300 g	375 g
Sodium	300 mg	600 mg
Saturated Fat	25 g	50 g
Cholesterol	25 mg	50 mg
Total Fat	65 g	130 g
Less than	65 g	130 g
Less than	25 g	50 g
Less than	300 mg	600 mg
Less than	400 mg	800 mg
Less than	2,400 mg	4,800 mg
Calories	2000	2500

6. Dokumenty

(viz. Tabulky na CD)

III/ ADAPTACE FRANCOUZSKÉHO ORIGINÁLU

Francouzský originál *Autours des emballages* mi sloužil jako materiál výchozí, nelze ho však považovat za absolutně závazný. Brala jsem ho jako původní materiál, který jsem přeložila, a pak jsem ho musela v mnoha ohledech přizpůsobit. Myslím, že je to dobré teoretické zpracování výborného nápadu, ale pro praktickou realizaci by potřeboval uzpůsobit i ve Francii. Je to odborný materiál, a proto jsem jej musela převést do řeči a otázek srozumitelných desetiletým dětem.

V České republice je navíc třeba brát ohled na fakt, že tu jsou jiné výchozí podmínky než ve Francii.

Liší se hlavně výchozí jazyková situace, tudíž jsou rozdílné i jazyky, do nichž jsou informace na obalech přeloženy. Naše jazykové prostředí i sousedé jsou jiní než ve Francii, přijímáme imigranty z odlišných zemí. Arabská minorita, tak výrazná ve Francii, v České republice neexistuje, naopak u nás spousta přistěhovalců hovoří slovanskými jazyky. Je škoda, že svou psanou podobu nemá romština, je to jazyk, který by si zasloužil patřičnou pozornost a děti z romských rodin by mohly být při práci zvýhodněny tím, že umí něco navíc.

Zvolila jsem obaly od sladkostí, které by mohli být dětem bližší, než například bramborová kaše či těstoviny, uvedené ve francouzském originálu.

Materiály jsem se snažila zjednodušit a pojmout více jako praktické, než teoreticky odborné.

Původní časové rozvržení je podle mě absolutně nereálné. Rozhodně u dětí prvního stupně ZŠ, na něž je můj projekt zaměřen. Místo dvou čtyřiceti minutových částí (uvedených ve francouzském originále) jsem hodinu rozdělila na tři bloky po 45 minutách (odpovídá učební jednotce), což je podle mě minimální čas, za který lze práci s obaly stihnout. V podstatě jsem zachovala první část a druhou část jsem rozšířila a rozdělila do dvou bloků. Myslím si, že materiál je

natolik komplexní, že by se mu mohlo věnovat mnohem více času. Do projektu jsem například nezačlenila možné přesahy do jiných předmětů.

Pro analýzu jsem vybrala šest různých obalů. Nejvhodnější pro třetí třídu jsou obaly „kuličky“ a „lupínky“. Zvládnout by děti měly i obaly „ananas“ a „čokoláda“ (jeho nevýhodou je příliš drobné písmo). Obal „sušenky“ je vhodný pro první a třetí hodinu, díky arabštině, která je na něm uvedena. Pro detailní práci v druhé hodině je to materiál nevhodný, neboť informace na něm uvedené jsou zmatené a neúplné (sama jsem nebyla schopná tabulku úplně vyplnit). Stejně tak „bonbony“ jsou skvělým příkladem vietnamštiny, ale pro detailní analýzu by mohly být až příliš jednoduché.

Adaptace tedy probíhala na několika úrovních a dokonce i v různých fázích projektu. Například po realizaci první hodiny jsem zjistila, že otázky přeložené z francouzského originálu jsou pro děti příliš abstraktní a na úvod do celého projektu naprosto nevhodné. Začít by se mělo těmi nejjednoduššími dotazy obecnými a přes ně se propracovat k tématu jednotlivých cizích jazyků. S M. Fenclovou jsme vymyslely tento scénář. Začátek probíhá ve formě rozhovoru s dětmi na základě rozdaných obalů, které si prohlédly.

1. Rozumíte nápisům na obalech?
2. Čemu nerozumíte a proč?
3. Jak od sebe ty cizí jazyky rozeznáte?

Díky tomuto rozhovoru se dostaneme i ke konkrétním prvkům a zvláštnostem jednotlivých jazyků. S tím jsem měla během projektu problém, žáci často citovali jenom formální odlišnosti a ty jim toho o specifických znacích jednotlivých jazyků příliš neřeknou. Proto jsem materiál znovu upravila.

Také jsem jako samostatnou uvedla kolonku informace, které se nepřekládají, neboť jsem během realizace projektu zjistila, že jejich vázanost na jednotlivé obaly děti mate.

IV. PRAKTICKÁ REALIZACE

1. Příprava

Učím francouzský jazyk v Základní škole Emmy Destinové. Abych ověřila funkčnost projektu *Jak mluví obaly zboží?* v praxi, poprosila jsem její ředitelku, zda bych ho mohla zrealizovat v některé třídě prvního stupně. Ve škole mi vyšli vstříc. S ředitelkou jsem se dohodla, že budu mít připraveny všechny materiály, a jakmile bude v některé třídě prvního stupně chybět učitel, využiji tuto hodinu k realizaci svého projektu. Přála jsem si suplovat v hodinách cizího jazyka, které jsou půlené. Nakonec jsem měla k dispozici tři vyučovací hodiny v jedné ze třetích tříd.

Původně jsem zamýšlela pracovat s materiály, které si děti donesou samy. Domnívám se, že je to dobrý motivační prvek, děti by zkoumaly obaly, které si samy vybraly, protože je něčím oslovily. Již od začátku by tak žáci byli do projektu aktivně zapojeni. Zajímavá by mohla být i fáze společného užšího výběru materiálů, s nimiž by se detailněji pracovalo. Bohužel časové možnosti mé školy jsou omezené a já jsem musela čekat zcela připravená (včetně materiálů), až některý z učitelů nebude moci odučit svou hodinu, abych ho nahradila. Nebylo tedy dost dobře možné chtít po žácích nějakou přípravu předem.

Jednotlivé obaly jsem tedy vybírala sama. Chtěla jsem, aby splňovaly několik požadavků. Záměrně jsem volila materiály několika obtížností. Od jednoduchých, na nichž jsou uvedeny jen dva („bonbony“) či čtyři jazyky včetně češtiny („kuličky“) až po opravdu obtížné („sušenky“). Chtěla jsem, aby alespoň na jednom obalu byla uvedena arabština, jejímž specifikem je opačný směr psaní. Najít obal od sladkosti, s arabským nápisem je velmi těžké, i proto jsem použila sušenky, které jsou jinak velmi složité. Těžko se v nich orientuje a jsou

pro následnou detailní analýzu nevhodné. Nicméně i taková zmatenost a nejasnost informací je zajímavým faktem, s nímž se dá pracovat.

Obaly jsem volila rozmanité, ale jejich společným prvkem je, že jde o něco sladkého, tzv. „na zub“. Doufala jsem, že sladkosti budou dětem tématicky bližší, než materiály použité ve francouzském originálu (například bramborová kaše). Navíc sladkosti jsou oblastí, v níž je velká část reklamy zaměřena přímo na děti, a tak není od věci, pokud si to uvědomí a získají kritický nadhled, případně i částečnou rezistenci vůči nátlaku médií (vím, že je to skoro nemožné; odolat reklamě dnes umí málokterý dospělý).

Jednotlivé obaly jsem zkusila nakopírovat, ale nebyly dostatečně čitelné. Zvolila jsem tedy skenování, které zaznamená materiál v lepším rozlišení a navíc lze s počítačovými daty dále pracovat. Upravený materiál jsem vytiskla. Při tvorbě tabulek jsem vycházela z francouzského originálu, jen jsem jej změnila s ohledem na zvolené obaly a částečně zvětšila množství hledaných informací.

Kvůli nedostatku času na přípravu jsem z projektu ve třetí třídě vyloučila obal „čokoláda“. Nebyla jsem schopna v takové rychlosti vytvořit natolik kvalitní kopii, aby s ní děti mohly bez problémů pracovat. Do své diplomové práce ho ale zařazuji. Stejně tak jsem nepoužila materiál „bonbony“, který jsem v té době ještě neměla k dispozici. S M. Fenclovou jsme se shodly, že vzhledem k imigrační situaci u nás by bylo zajímavé využít nějakého obalu, na němž je uvedena vietnamština. Vietnamci jsou u nás sice významnou minoritou, ale sehnat jinou potravinu s vietnamským nápisem, než alkohol či polévky, bylo velmi náročné. Musela jsem využít služeb jednoho pražského velkoskladu. K materiálu jsem se bohužel dostala až po realizaci svého projektu, tudíž jsem ho do práce s dětmi ještě nemohla zařadit.

Projekt probíhal ve třetí třídě, v jejíž jedné polovině učím francouzský jazyk. Na jednu stranu to pro mě byla výhodná volba, neboť jsem mohla alespoň některé děti oslovovat jménem. Na druhou

stranu to bylo nepraktické, neboť jsem musela pracovat s celou třídou a ne pouze s polovinou, jak jsem si původně naplánovala. Zvládnout takto atypický projekt v téměř třicetičlenné třídě (zvláště, když děti na tento způsob práce nejsou zvyklé) bylo poměrně náročné. Velmi přínosné bylo, že jsem děti, které znám pouze z hodin francouzštiny, poznala v jiné situaci a dozvěděla se o nich něco nového.

2. První hodina – Na cestě k jazykům

2.1. Motivace

Hned za začátku jsem žáky upozornila, že v dalších dvou hodinách společně zkusíme trochu jinou práci, než na jakou jsou zvyklé. Promění se v badatele a pokusíme se spolu pátrat stejně jako dospělí vědci. A že jsem zvědavá, jak jim výzkum půjde.

2.2. Průběh hodiny

Děti jsem rozdělila do pěti skupin po pěti a šesti žácích. Každý tým si sedl kolem jedné lavice, aby se jim dobře spolupracovalo. Dohromady jich bylo dvacet šest.

Každé skupině jsem dala kopie od všech čtyř obalů (tedy „kuličky“, „lupínky“, „ananas“ a „sušenky“) a poprosila žáky, aby si je pořádně prohlédli. Zatím jsem jim nerozdávala pracovní listy, aby se zbytečně nerozptylovali. Položila jsem jim tři otázky:

1. Jaké jazyky jsou na obalu?
2. Jak který jazyk poznáme, čím se od sebe jazyky liší?
3. Jsou na obalech informace, které se nepřekládají? Jaké?

I přesto, že jsem otázky zaznamenala na tabuli, děti si s nimi nevěděly rady. Musela jsem jednotlivé skupiny obejít a vysvětlit jim jinými slovy, které informace mají v materiálech hledat.

Po 10 minutách, které žáci měli na prohlédnutí obalů, jsem každé skupině dala formulář „dokument 1“ a požádala je, aby ho vyplnili.

Opět jsem musela upřesnit, co do které kolonky patří. Nezáleželo mi na pořadí, v němž tam informace vepíší. Nepodařilo se mi připravit obal „čokoláda“ v čitelné podobě, tudíž jsem jim vysvětlila, že poslední řádek zůstane volný. Na samotné doplnění měli 20 minut.

2.3. Vyhodnocení a reflexe

Žáci tedy měli u čtyř obalů vyplnit v „dokumentu 1“:

- názvy obalů („kuličky“, „lupínky“, „ananas“ a „sušenky“)
- jazyky, které našli na obalu
  - u „kuliček“: polština, čeština, maďarština a slovenština
  - u „lupínků“: francouzština, holandská, němčina, čeština, slovenština, rumunština, angličtina a řečtina
  - u „ananasu“: čeština, slovenština, polština, maďarština, chorvatština, rumunština, srbština, slovinština a ukrajinština
  - u „sušenek“: čeština, turečtina, angličtina, chorvatština, arabština, maďarština, francouzština...)
- rozlišující prvky jednotlivých jazyků (písmo, značka/zkratka země, znalost jazyka, odstavce, konkrétní grafická specifika...)
- informace, které se nepřekládají (obrázek, čárkový kód, datum, čísla, logo, zkratky pro váhy a míry...)

Celou tabulku se podařilo vyplnit dvěma skupinám po pěti žácích (vím o nich z hodin francouzského jazyka, že jsou pracovití). Jedna skupina stihla zpracovat obaly tři (dětí bylo šest, vznikala tu rivalita mezi chlapeckou a dívčí částí). Další skupina stihla částečně doplnit informace u dvou obalů (moc se jim do práce nechtělo) a poslední skupina zvládla analyzovat jen jeden obal (tato skupina byla špatně nakombinována, děti v podstatě pracovaly jen tehdy, když jsem u nich stála).

Všechny jazyky správně nevyplnil nikdo, ale to jsem ani neočekávala, obal „sušenky“ byl náročný i pro mě. Nicméně „kuličky“ a „lupínky“ byli schopni více či méně správně zpracovat téměř všichni.

Ukázalo se, že tyto obaly odpovídají jejich schopnostem analýzy. „Ananas“ byl o něco náročnější, ale ti, kteří se snažili, zvládli i ten. „Sušenky“ do hloubky neanalyzovala ani jedna skupina, nicméně ty dvě, které se k nim dostaly, okamžitě zaujala arabština kvůli jinému způsobu grafického záznamu. Z tohoto důvodu jsem obal zvolila, aby měli žáci možnost poznat zcela jiný způsob zápisu. Potěšilo mě, že jedna dívka dokonce správně poznala, že jde o arabštinu. Pro děti nebylo těžké určit češtinu a slovenštinu. Poměrně snadno poznaly polštinu a také francouzštinu s angličtinou, což jsou jazyky, kterým se již měsíc učí. Většinou správně odhadly maďarštinu, chorvatštinu a rumunštinu (i když se jim občas mezi sebou popletly). Určení ostatních jazyků byla víceméně náhoda, některé se jim podařilo odvodit pomocí zkratek, jiné uvedly chybně právě kvůli mylné interpretaci jejich zkratek (např. H většina z nich považovala za holandsštinu).

U rozlišujících prvků většinou žáci nepochopili, na co se ptám. Chyba byla v mé otázce, ptala jsem se, podle čeho poznají, že jde o ten a ten jazyk. Začali tedy odlišnosti vysvětlovat přes svou zkušenost, např. „Slovenštinu znám, protože jí plynule hovořím“. Jako druhý nejčastější prvek děti uváděly zkratky uvedené před každým jazykem. K formálním prvkům jsem musela žáky částečně navést. To, že jim při poznávání jednotlivých jazyků pomůže jejich znalost, vyvodili sami. Stejně tak si všimli odlišného zápisu a někteří i zkratek, které předcházely každý jazyk. Všem žákům jsem musela napovědět rozlišení po formální stránce otázkou „Jak poznáte, že jde o různé jazyky, aniž byste je museli číst?“ (informace jsou uváděny v odstavcích či oddělené mezerou). Zajímavé je, že fakta, která nevymysleli žáci sami, si do konceptu ani nezaznamenali.

Největším problémem byla kolonka „Informace, které se nepřekládají“. Při zpětné reflexi jsem usoudila, že je to logické, kolonka totiž nemusí být vztahována k jednotlivým jazykům, naopak to

děti mate. Proto jsem materiál pro další práci upravila tak, že jsem kolonku dala zcela zvlášť. Dětem jsem doporučila, ať hledají informaci, která je na obalu uvedena jen jednou a nemusí se tedy překládat. Někteří pochopili hned (aha tady to číslo), některé jsem musela opravit, říkali například zkratky, tak jsem jim oponovala, že ty se sice liší, ale jsou uvedeny u všech jazyků. Žáci měli výborné nápady; kromě obvyklého čárkového kódu, zkratek pro váhy a čísel, přišli také na obrázek a logo firmy. To nenapadlo ani mě.

Ukázalo se, že mé otázky na začátku byly pro děti příliš abstraktní. Proto jsem se rozhodla úvod do práce na *Jak mluví obaly zboží?* zcela změnit a k těmto otázkám v pozměněné formě přistoupit až při vyplňování „dokumentu 1“ (viz část III/ Adaptace francouzského originálu).

Hodina se žákům líbila, nicméně chvíli trvalo, než jsme se společně přeorientovali na nový způsob práce. Kvůli tomu se mi hodina zdála trochu zmatená. Příště by vše určitě probíhalo hladce, věděla bych lépe, jak hodinu zorganizovat. Pro mě bylo téměř nemožné dopředu odhadnout, jak rychle vše dětem půjde, přiznám se, že jsem je asi trochu přecenila. Oni zase nebyli na tento způsob práce zvyklí, někteří mi tvrdili, že nic takového ještě nezažili (to je třeba brát s rezervou, děti mají krátkou paměť).

2.4. Poznámky

Náročné bylo zbavit děti strachu ze známek. Bály se, že udělají něco špatně a budou sankcionovány. Snažila jsem se je pozitivně motivovat a vysvětlila jsem jim, že pokud se jim něco nepovede, nebo nestihnou vše vyplnit, nic se neděje, důležité je, že se o výzkum pokusí. Většina dětí si oddychla, že tentokrát se jejich výkony nebudou známkovat, ale našli se i tací (hlavně chlapci), kteří si mysleli, že tím pádem nemusí nic dělat. A vše měli o to jednodušší, že se pracovalo ve

skupinách, a tudíž se vždy našel někdo, kdo za ně práci udělal. Snažila jsem se je zapojit, ale u některých se mi to příliš nedařilo.

Velkým problémem se hned na začátku ukázalo rozdělení do skupin. Zabralo mi přes 10 min, nenapadlo mě, že i to bych si měla dopředu připravit. Zádrhel byl v tom, že jsem se snažila, aby v každé skupině byly děti z anglické i francouzské skupiny. Jenže tato třída je velmi aktivní a i v tomto případě se do činnosti vrhli s takovým nadšením, že bylo těžké je posléze zklidnit, abychom mohli začít pracovat na projektu.

Otázky byly zadány příliš abstraktně, musela jsem jim je dovysvětlovat. Některé děti se cítily zmatené a tím, že nevěděly přesně, co dělat, klesala velmi rychle jejich motivace a chuť do práce. Skupiny jsem pak obcházela i průběžně, abych jim poradila, nasměrovala je, případně upozornila na to, co ještě schází. Samozřejmě také proto, abych zkontrolovala, zda nepolevují v práci.

3. Druhá hodina - Zkoumání

3.1. Motivace

Další hodinu jsem vedla hned druhý den, ve čtvrtek. Děti se hned na začátku ptaly, zda budeme zase pracovat na projektu, nebo bude „normální“ hodina jazyků. Řekla jsem jim, že budeme v práci pokračovat, ale tentokrát to bude jako opravdový vědecký výzkum. Minule byli vědci, kteří něco poprvé objeví, tuto hodinu se tím budou podrobně zabývat.

Nejlépe je motivovalo, když jsem jim řekla, že si v podstatě hrají na překladatele a to do několika jazyků najednou.

3.2. Průběh hodiny

Skupiny jsem tentokrát tvořila menší, aby se do práce zapojili všichni. Vzniklo tak šest týmů po čtyřech až pěti žácích. Celkem se zúčastnilo dvacet šest žáků.

Rozdala jsem každé skupině pracovní materiál, přičemž těm, kteří se mi zdáli býti slabší, jsem dala materiál „kuličky“ a ty, o nichž jsem věděla, že minule pilně pracovaly, jsem nechala zpracovat „lupínky“. Žáci dostali také tabulky „dokument 2“, které odpovídaly zkoumanému materiálu. Vysvětlila jsem jim, že v dokumentu mají k českým informacím najít ty samé v jiných jazycích, které jsou na obalu. Na doplnění měli žáci 25 minut.

Pokud měla některá skupina tabulku vyplněnou, dostala ode mě „dokument 3“ na opravu. Zdůraznila jsem, že je to proto, aby si mohli svou práci zkontrolovat, ale že rozhodně nemají nic přepisovat ve svém dokumentu. Potřebuji jej pro svou práci tak, jak byl vyplněn původně.

3.3. Vyhodnocení a reflexe

Původně jsem si myslela, že každá skupina dostane jeden z obalů, které zkoumali na první hodině. Usoudila jsem ale, že pro ně jsou některé obaly příliš těžké, a tudíž nevhodné a demotivující. Zvolila jsem tedy jen dva z nich, „kuličky“ a „lupínky“.

Tři skupiny překládaly nápisy „*kukuřičné lupínky*“, „*návod k přípravě*“, „*arašídy*“, „*složení*“ a „*do misky*“ na obalu „lupínky“ do francouzštiny, holandštiny, němčiny, češtiny, slovenštiny, rumunštiny, angličtiny a řečtiny. Další tři týmy měly obal „kuličky“. Ve slovenštině, polštině a maďarštině vypisovaly pojmy „*kakaové kuličky*“, „*tuky*“, „*skladování*“, „*hmotnost*“ a „*mléko*“.

Tři skupiny vyplnily tabulku úplně, dokonce před stanoveným limitem (jednalo se hlavně o lehčí obal „kuličky“). Někteří měli vše téměř dobře, jiní udělali několik chyb. Jedné skupině se to podařilo téměř celé, nestihli pouze ekvivalenty „*mléka*“, které hledali spíše na základě podobnosti slov a ne formálních znaků. Další tým ze začátku váhal, než se do práce pustil, proto stihl jen polovinu těžšího materiálu. Poslední skupina práci v podstatě sabotovala, kluci se vzájemně zlobili

a rozptýlili i dvě děvčata; nakonec vše vypracovávala jedna dívka sama, a tudíž je pochopitelné, že vyplnila sotva jeden řádek.

Zajímavé bylo, že někteří se nechali zmást českým zadáním, například v kolonce „*hmotnost*“ místo překladu začali vypisovat konkrétní váhové údaje. Opravili se až po mém upozornění. Něco podobného se stalo v jiné skupině, která u návodu k přípravě pro změnu vypisovala jazyky, v nichž je návod napsán. Další skupina začala u „*mléka*“ vypisovat jaké zná: teplé, studené atd.; musela jsem je upozornit, kterou informaci hledají. Všem skupinám nevíce pomohla doporučení, že mají v podstatě překládat. Na začátku před vyplňováním tabulky by nebylo špatné uvést i nějaký příklad.

Pro zjednodušení by bylo lepší jim vypsát rovnou i jazyky, u nichž hledají ekvivalent, neboť jsem jim stejně musela radit, co která zkratka znamená (např. H neznamena Holandsko, ale Maďarsko – někteří dokonce znaly anglický název Hungary, z něhož zkratka pochází). Naopak pozitivem by mohl být fakt, že se se zkratkami seznámili a ti, kteří se zpletli, si už pro příště budou jejich význam pamatovat.

Domnívám se, že hodina probíhala lépe než předchozí. Děti práce bavila a důležitý byl i fakt, že někteří úspěšně dosáhli cíle a stihli vyplnit celý dokument (navíc téměř správně). Díky samostatné kontrole s „dokumentem 3“ měli okamžitou zpětnou vazbu a nemuseli před ostatními ventilovat své chyby.

3.4. Poznámky

Rozdělení do skupin jsem si dopředu rozmyslela, a proto bylo tentokrát rychlé. Chtěla jsem stvořit nové týmy, ale zachovat pravidlo, že v každé budou jak děti učící se anglicky, tak francouzsky. Nejdříve jsem je rozdělila na angličtináře a francouzštináře. V každé části děti utvořily dvojice, a pak jsem přiřadila ke každé dvojici učící se anglicky dvojici učící se francouzsky. Jelikož jsem při tvoření skupin brala ohled

na jejich přání, vznikl jeden slabší tým. Na druhou stranu jsem se vyhnula třenicím. Každá skupina se sesedla kolem jedné lavice.

Co se týče nespolupracujících dětí, byly to ty samé, jako v minulé hodině. S některými z nich mám zkušenost i ze svých hodin, snadno přestanou dávat pozor a ztrácí motivaci, pokud se na ně trochu „netlačí“.

Zajímavé je to, že tři ze šesti týmů použily při vyplňování tužku, aby mohly snáze opravovat chyby. Minule tak učinila pouze jedna skupina.

Přirozené propojení s realitou nastalo na konci hodiny, kdy děti už nemusely zkoumat obaly a pouze kontrovaly svou práci. Několik z nich začalo vyndávat z tašek svačiny a různé perníčky a sušenky srovnávaly s obaly, které analyzovaly. To byl jeden z cílů mé práce s nimi, měla jsem radost, že žáci pochopili, že nejde o abstraktní „práci pro práci“.

4. Třetí hodina – Vědecká konference

4.1. Motivace

Žáci si opět měli představit, že jsou vědci, tentokrát už mají vše prozkoumáno a zjištěno, ale chystají se na konferenci, kde mají pohovořit o výsledcích své práce. Musí připravit svůj projev, který nám poté přednesou.

4.2. Průběh hodiny

Skupiny jsem utvořila ještě menší, po třech a čtyřech žácích. Dohromady pracovalo 24 dětí.

Na začátku jsme se v podstatě vrátili k práci, kterou jsme dělali první hodinu. Tentokrát měla ovšem každá skupina jen jeden obal, kterému se měla věnovat. Použila jsem opět všechny obaly. Žáci měli znovu shrnout, jaké jazyky jsou na něm uvedeny a jak jsou od sebe odděleny. Protože týmů bylo více než obalů, na některých obalech

pracovaly skupiny dvě (tuto variantu jsem zvolila hlavně u obalů těžších na analýzu).

Za deset minut byli všichni připraveni na prezentaci, tentokrát už věděli, co a jak mají zkoumat, takže vše šlo rychle.

Před začátkem prezentace jsem jim rozdala „dokument 4“ a řekla jim, že teď mají dva velké úkoly. Jednak budou vědci, kteří představují své dílo a zároveň účastníci konference, kteří si dělají poznámky. „Dokument 4“ jsem zhruba překreslila na tabuli a vyplňovala jim ho jako vzor.

Při samotné prezentaci jsem vždy tým pozvala před tabuli, uvedla je jako vědce, kteří nám pohovoří o tom a tom materiálu a poprosila je, aby nám řekli, z jaké země jsou. Pak jsem vyvolávala po sobě ty skupiny, které měly stejný materiál. První tým uvedl, co vyzkoumal a druhý je poté doplnil. Jejich informace jsem zaznamenávala na tabuli a průběžně je upozorňovala, že mají doplňovat svůj „dokument 4“.

Zároveň jsem jejich prezentaci využila k tomu, že jsem žákům vysvětlila, co znamenají jednotlivé zkratky/značky, které byly nejčastějším rozlišujícím prvkem.

Na konci jsem ještě zjistila, kolik dětí je bilingvních, či se již setkalo s nějakým cizím jazykem a jakým.

4.3. Vyhodnocení a reflexe

Podle původního plánu originálního francouzského materiálu měl být projekt zrealizován ve dvou hodinách. Já jsem se rozhodla pro změnu a práci jsem rozložila do tří hodin.

„Dokument 4“ je v podstatě stejný jako „dokument 1“, pouze jsem vynechala kolonku „informace, které se nepřekládají“. Žáci tedy opět u čtyřech obalů vypisovali jejich názvy („kuličky“, „lupínky“...), jazyky, které na nich jsou uvedeny a jak jsou od sebe jednotlivé jazyky odděleny. Zadání poslední kolonky bylo poměrně nešťastné, vedlo

k tomu, že děti zůstaly pouze u rozlišení formálního a nezmiňovaly prvky strukturní.

Děti společně vydedukovaly všechny formální rozlišující prvky, které jsem očekávala. Poměrně snadno přišly na tolikrát zmiňované zkratky jazyků. Číslo (gramáž před surovinami) vymyslely samy a když jsem protestovala, dokázaly si svůj názor obhájit. Na oddělení jazyků čarou a typů písma jsem je musela otázkami navést. Podle mě to nebylo tím, že by na to nebyly schopné samy přijít, spíš jim to přišlo natolik samozřejmé, že ani neměly pocit, že je to nutné zmiňovat. Jak jsem již uvedla, u třetí kolonky jsem špatně formulovala otázku, i přesto děti zmínily různé typy písma. K specifickým prvkům jednotlivých jazyků jsem je již navést nedokázala. Chyba vznikla hned na začátku práce, kdy jsme se jimi systematicky nezabývali.

Dobré by bylo ještě žáky upozornit na souvislost zkratk pro jednotlivé jazyky se státními poznávacími značkami na autech, některé děti by na to mohly přijít i samy.

Na dnešní hodinu jsem si lépe rozmyslela motivaci dětí. Myslím si, že i díky tomu děti pracovaly téměř perfektně.

Před prezentací výsledků jsem jim vysvětlila, že teď jedou na konferenci a jak se mají chovat. Že na konferenci jsou jenom slušní lidé a když někdo přednáší, tak ostatní ho poslouchají a dělají si poznámky. Pokud něčemu nerozumí, přihlásí se, zeptají se ho a neskáčí mu do řeči.

Oživujícím prvkem byl výběr zemí, z nichž jednotlivé týmy pocházely. Žáci uváděli země z celého světa a ještě jsme se zasmáli (Japonci šikmili oči...). Prezentace jednoho obalu dvěma týmy se ukázala jako dobrý nápad, ani jeden tým nikdy neřekl vše, takže vzájemné doplnění bylo přínosné.

Myslela jsem si, že jsem jim patřičně zdůraznila, co a jak si mají psát do dokumentu. Během prezentace jsem ještě odpověděla na několik upřesňujících otázek. V podstatě šlo pouze o opsání informací z tabule. Nicméně se ukázalo, že i přesto někteří nevyplnili vše tak, jak měli.

Místo toho, aby opisovali, co je uvedeno na tabuli, vymýšleli si svoje informace (například australštinu a to i přes to, že jsem jim několikrát zdůraznila, že je více zemí, v nichž se mluví anglicky a vyjmenovali jsme si je).

Obávám se, že to bylo částečně díky jejich nepozornosti a zmatenosti, z části kvůli atypičnosti práce. Zároveň píší a prezentují.

Netrvala jsem na tom, aby u složitějších obalů byly vyplněny všechny jazyky na nich uvedené. Spíše jsem se snažila, aby jich bylo méně a u každého žáci věděli, jak ho poznají. Jejich výběr v podstatě odpovídal mé představě, které jazyky bychom měli zmínit. Pokud by se tak nestalo, asi bych je na jazyk na obalu upozornila a nechala je vydedukovat, o jaký jazyk se jedná.

Po uzavření doplňování materiálu a jeho vybrání jsem si se žáky ještě chvíli povídala. Poprosila jsem je, aby se přihlásili ti, kteří umí ještě jiný jazyk než češtinu a řekli mi, kde se ho naučili. Upozornila jsem je, že nemyslím jazyky, které se spolu od začátku roku učíme, že sami uznají, že jako česky jimi ještě nemluví.

Ptala jsem se dětí, jak se jim práce na projektu líbila. Většina z nich tvrdila, že je bádání bavilo. Nejvíce je nadchla právě tato, poslední hodina. Domnívám se, že to bylo i díky pečlivé přípravě z mé strany. Věděla jsem již, jak práce s dětmi vypadá a kde se vyskytly problémy v předchozích hodinách. Děti už si na tento styl práce zvykly a lépe se orientovaly. I já jsem byla s průběhem hodiny v rámci možností spokojena.

4.4. Poznámky

Tentokrát jsem složení skupin nechala zcela na dětech. Ani jsem netrvala na tom, aby v každé skupině byli zástupci dětí učících se anglicky i francouzsky.

Jako jeden z důvodů, proč je práce bavila, děti uvedly to, že se o sobě vzájemně něco dozvěděly. Specifikum této školy totiž je, že

první a druhou třídu má umístěné v jiné budově než ostatní ročníky. První dvě třídy tedy fungují v podstatě samostatně a při přechodu na hlavní budovu nejen, že děti dostávají novou třídní učitelku, ale mění se i složení tříd. Žáci jsou rozděleni podle jejich zájmů o jednotlivé cizí jazyky. Tudiž se ne všechny děti ve třídě znají, jsou spolu teprve měsíc a půl. Musím říci, že v tomto směru byl projekt přínosný i pro mě, dozvěděla jsem se o dětech, které učím, zajímavé věci. Netušila jsem, jaké „vedlejší výsledky“ může naše práce mít.

Tentokrát jsme neměli k dispozici celou hodinu, žáci museli skončit o něco dříve, protože odcházeli do divadla. Tudiž jsem s nimi nestihla vyplnit „dokument 5“. Dala jsem přednost závěrečnému shrnutí a popovídání si před vyplňováním další tabulky. Důležitější pro mě bylo celý projekt zakončit. Nicméně si myslím, že není problém stihnout všechny činnosti, pokud bude pro práci k dispozici celá vyučovací jednotka. „Dokument 5“ by mohl být zadán i jako domácí úkol.

5. Jazykové znalosti

Abych svůj výzkum mohla objektivně posoudit, musela jsem zjistit jazykové znalosti dětí, se kterými jsem pracovala a zhodnotit, zda mohly jejich práci nějak ovlivnit.

Po vyloučení informací typu „naučil jsem se řecky, když jsem tam byl s rodiči čtrnáct dní na dovolené“, mi zbyla tato statistika:

- Tři děti mají angličtinu v rodině u jednoho z rodičů či prarodičů. Jeden tatínek je původem Američan. Každopádně všichni tvrdí, že angličtinu ovládají stejně jako češtinu. Na angličtinu jsou zvyklé ještě dvě děti. Jedna holčička chodila do anglické školky, jednu učí anglicky tatínek. Hodně dětí prošlo nějakými kurzy angličtiny, které byly většinou organizovány formou hry a zpívání.

- Jedna dívka se narodila ve Francii a do čtyř let tam žila, francouzsky umí perfektně (mohu to potvrdit, učím ji).
Jedna dívka má sestřenicí ve Francii, často se s ní stýká a pochytila od ní základy jazyka.
- Jeden chlapec má tatínka původem Itala, doma mluví česky, ale často jezdí do Itálie na návštěvu za prarodiči, se kterými komunikuje italsky. Nepovažuje italštinu za svůj druhý rodný jazyk, ale bez problému se italsky domluví.
- Čtyři žáci umí slovensky, neboť tak mluví jejich prarodiče, či dokonce jeden z rodičů. Každopádně se se slovenštinou nejen často dostanou do kontaktu, ale jsou zvyklí ji aktivně používat.
- Jedno děvče je původem Chorvatka, je to její druhý rodný jazyk, který je zvyklá v části rodiny aktivně užívat.
- Tatínek jednoho chlapce je Arab a naučil ho základy arabštiny. Chlapec plyně nemluví ani nepíše, nicméně psanou formu arabštiny pozná.
- Jedno dítě tvrdilo, že umí základy bulharštiny, protože tam dva měsíce žilo. To bych ovšem brala s rezervou, nicméně je pravda, že podle písma bulharštinu poznalo.

Aktivní znalost cizích jazyků určitě některým dětem pomohla, nicméně ne nijak výrazně.

Bilingvní děti z francouzských a anglických rodin se samozřejmě snadno orientovaly i v druhém mateřském jazyce, některé informace ani nevyhledávaly a rovnou je překládaly. Získaly si tak respekt spolužáků a zároveň ostatním v jejich skupině pomohly.

Pokud jde o jazyky s jiným grafickým záznamem, děti, které se s nimi již setkaly, byly schopné je identifikovat, ale většinou ne číst a orientovat se v nich.

Myslela jsem si, že nejlépe svých znalostí využije dívka z chorvatské rodiny (byla jsem informována, že je na svůj původ hrdá), záměrně jsem jí dávala materiály, které chorvatštinu obsahovaly.

Nicméně se ukázalo, že dívka sice plynule chorvatsky mluví, ale s písemnou podobou jazyka seznámena není, zpočátku ani nepoznala, že je to chorvatština. Posléze se zorientovala a při detailnější práci s materiály svých znalostí částečně využila.

6. Shrnutí projektu

Myslím, že projekt a jeho realizaci lze považovat za úspěšné i přesto, že byl svou atypičností náročný jak pro mě, tak pro žáky.

Nicméně je tu několik bodů, které jsem zrealizovat nestihla, ale součástí práce by být mohly:

- Ač jsem měla pocit, že se mi materiál podařilo přizpůsobit dětem, byl pro ně stále dosti těžký a otázky příliš abstraktní. Je třeba volit materiály adekvátní dětem.
- Měly by se víc vyzdvihnout strukturální (nejen formální) prvky a specifika jednotlivých jazyků.
- Bylo užitečné zastavit se u gramatické stránky jimi vypracovaných dokumentů. Objevuje se v nich mnoho gramatických chyb a pokud by si žáci měli tabulky nechat, aby se k nim mohli vracet, měli bychom je spolu nejprve opravit.
- Měla bych jim ujasnit, zda mají žáci vypisovat jazyky nebo národy, které jimi hovoří. Řekla jsem jazyky, ale pravděpodobně jsem to nezdůraznila dostatečně. Dalo by se tak vyhnout chybám jako vypsání australštiny.
- Nestihla jsem patřičně zdůraznit podobnosti mezi jednotlivými jazyky. Děti si jich všimli, ale při závěrečném shrnutí jsem se o nich ještě měla explicitně zmínit.
- Celkově celé závěrečné shrnutí a uzavření práce mělo být obsáhlejší. Jednotlivá zjištění jsem měla zopakovat. Určitě by si zasloužila pečlivější rozpracování a přípravu.

- „Dokument 4“ by jim měl za normálních okolností zůstat jako výstupní. Já jsem si ho samozřejmě od nich vybrala, abych ho mohla použít k reflexi ve své práci.

Rozhodně nedoporučuji s materiálem pracovat v celé třídě, tj. s tolika dětmi, kolik jsem jich měla já (průměrně 26). Je náročné všechny motivovat a uhlídat, aby nepolevovaly v práci. Problém je i prezentace výsledků práce, která v tomto počtu trvá příliš dlouho, těžko se i udržuje pozornost dětí, aby se vzájemně poslouchaly. Ideální počet je maximálně 15 žáků.

ZÁVĚR

Jazyková propedeutika je poměrně nové odvětví výuky cizích jazyků, které má své počátky v 90. letech 20. století, hlavně v Británii a Francii. Prosadila se pod názvem *Éveil aux langues*, (česky *Jazykové probouzení*). Česká republika se o jazykovou propedeutiku začala zajímat už v roce 1997, kdy se zapojila do tříletého projektu *Janua linguarum*.

Jazyková propedeutika je v podstatě přípravou na výuku cizích jazyků (případně může sloužit i jako doplnění jejich výuky). Jako taková se stala i součástí Národního plánu výuky cizích jazyků vydaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR pro období 2005-2008. Není v něm přesně definována náplň tohoto pojmu, nicméně to ani není cílem. Explicitně je jazyková propedeutika zmiňována v úvodu, dále pak v článku o mateřských a základních školách.

Pokud má být propedeutika opravdu začleněna do výuky, měla by se nejprve jasně definovat náplň jejich hodin. Též by měli být vyškoleni učitelé, kteří by byli schopni ji vyučovat. Co se týče charakteristiky pojmu jazyková propedeutika, myslím, že obecná představa již existuje, stačí vše shrnout a ucelit do jednoho materiálu. Učitelé, kteří jsou ochotni jazykovou propedeutiku zahrnout do výuky a věnovat svůj volný čas dalšímu sebevzdělávání v tomto oboru, jsou též k dispozici. Nejdůležitější nyní je zpracovat materiály, které by se při „výuce“ (beru ji spíše jako přípravu hravou formou než striktní školní výuku) jazykové propedeutiky daly využít. Existuje několik skvělých teoretických návrhů, které vznikly za spolupráce odborníků z celé Evropy. Je pouze potřeba je připravit pro konkrétní realizaci (hlavně přizpůsobit jazykovým podmínkám konkrétních zemí). To byl i jeden z cílů mé diplomové práce.

Adaptovala jsem jeden z francouzských materiálů *Autours des emballages*, vyzkoušela jeho realizaci v praxi a díky zpětné reflexi jej ještě následně upravila. Zásadní potíží byla ve špatném časovém rozvržení, nevhodných a komplikovaných materiálech k analýze a příliš abstraktně formulovaných otázkách. Práci s natolik malými a hravými dětmi je potřeba dobře a jasně zorganizovat, což znamená vše si dopředu pečlivě rozmyslet a připravit (nejen u jednotlivých částí práce, ale hlavně co se týče obecného rámce a zastřešení tématu). Děti je dobré motivovat hrou, pokud si na něco mohou hrát, práce je pohltí a snadněji se potom vyrovnávají s problémy, na které mohou během analýzy narazit.

Musím bohužel konstatovat, že můj hlavní cíl, tj. stvořit plnohodnotný materiál, který by byl použitelný v rámci Národního plánu výuky cizích jazyků, se mi nepodařilo naplnit. Alespoň ne pro Národní plán v jeho současné podobě. Tento materiál totiž není možné použít v mateřských školách, na něž hlavně je v oblasti jazykové propedeutiky zaměřen. Podmínkou pro práci s *Jak mluví obaly zboží?* je znalost čtení a psaní, kterou si v adekvátní míře děti osvojí nejdříve ve třetí třídě.

Obávám se, že tento problém se netýká jenom mnou zpracovaného materiálu. Komplikace nevychází pouze z neznalosti čtení a psaní, obávám se, že jazyková propedeutika je příliš komplexní a abstraktní na to, aby byla nejvhodnější pro děti v mateřské škole. S některými materiály jsou schopné pracovat, nicméně si myslím, že směřovat těžiště práce s jazykovou propedeutikou do mateřské školy není zcela správné. Chápu, že vzhledem k tomu, jak časně se dnes s výukou cizích jazyků začíná, je to časově ideální zařazení, nicméně si myslím, že to mnohdy neodpovídá schopnostem dětí. Problém souvisí i s ranným vyučováním cizích jazyků ve školách.

Během své práce na tématu jazykové propedeutiky jsem dospěla k poznání, že řadit ji pouze do výuky cizích jazyků by bylo příliš zjednodušující. Je oblast mnohem komplexnější, která zasahuje nejen do mnoha předmětů vyučovaných na základní škole, ale do sféry každodenní životní reality, což je oblast, která bývá v českém školství dost často opomíjena. Jazyková propedeutika je tedy ideální k naplnění v dnešní době tolik propagované mezipředmětové spolupráce, hlavně u nově zaváděných předmětů zaměřených na rozvoj komunikačních dovedností.

RÉSUMÉ

J'étudie le français et le tchèque à la faculté de pédagogie de l'Université Charles pour pouvoir enseigner ces deux langues et la littérature au seconde et troisième degré des écoles. Même que mes études sont orientées plutôt vers les élèves plus âgés, j'étais toujours attirée par l'enseignement des petits enfants. En plus je donne déjà les cours en troisième classe de l'école primaire. Ce sont des raisons pour lesquelles j'ai choisi, comme sujet de mon mémoire, la problématique d'**Eveil aux langues en commun avec une adaptation du projet français „Autours des emballages“ (Jazyková propedeutika, „Jak mluví obaly zboží?“)**.

„Eveil aux langues n'est pas l'apprentissage d'une langue particulière. C'est une approche des langues“

(Candelier 2006, p. 67)

En plus l'Eveil aux langues (en anglais Language awarness) aide les enfants à s'orienter et à se débrouiller dans le monde d'aujourd'hui qui n'est qu'un grand mélange de différentes cultures, langues et gens. Il développe chez des élèves la capacité de tolérance.

Le premier chapitre de mon mémoire est théorique. Il est consacré à l'histoire, la simultanéité et l'avenir de l'Eveil aux langues dans le monde et en République Tchèque. Je mentionne aussi ses buts et principes.

L'Eveil aux langues veut acquérir deux objectifs principaux:

- la compétence à apprendre des langues

- la compétence à vivre dans la société multilingue et multiculturelle

(Fenclová 2001, p. 39)

L'Eveil aux langues peut être une alternative de l'enseignement précoce d'une langue étrangère concrète qui se montre actuellement inefficace. Il est idéale pour le développement des activités au niveau interdisciplinaire.

L'approche de l'Eveil aux langues s'est développée en Europe dans les années 1980. À la fin du siècle il est devenu un des programmes de *Janua linguarum* (La porte des langues). Le travail du groupe des spécialistes était dirigé par Michel Candelier de l'Université à Paris 8. Avant cela Conseil de l'Europe a soutenu également le programme *Evlang*. Son évaluation quantitative a été confiée à L'Institut de Recherches en Economie de l'Education (IREDU). Ils ont examiné le projet sur près de 2000 enfants (plus les élèves témoins). Les résultats sont confirmés:

- l'impact de l'Eveil aux langues sur intérêt et compétence auditives est attesté dans une grande majorité d'échantillons
- pour ouverture et maniements syntaxiques, l'effet est également avéré, mais seulement dans quelques cas

(Candelier 2006, p. 68)

Les programmes LEA (pour formation des maîtres) et ALC (élaboration d'un référentiel de compétences pour les „approches plurielles“) fonctionnent comme le prolongement de l'Evlang.

En République Tchèque l'Eveil aux langue (*Jazyková propedeutika*) est devenu une partie du Plan national pour l'enseignement des langues étrangères pour 2006/2007 de Ministère de l'éducation (*Národní plán výuky cizích jazyků Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR pro rok*

2006/2007). Ce plan veut introduire l'Eveil aux langues dans l'enseignement des écoles maternelles et primaires. C'est pourquoi la formation des maîtres dans ce domaine est nécessaire (par exemple sous forme de la formation continue des enseignants).

Dans le deuxième chapitre, j'incorpore ma traduction et adaptation du projet français „Autour des emballages“ (j'ajoute le projet original à la fin de mon mémoire). L'adaptation implique les instructions théoriques pour l'enseignant, six images en couleur des emballages tchèques („les corn flakes“, „les boules chocolates“, „l'ananas“, „les biscuits“, „les bonbons“ et „le chocolat“) et les documents 1-5 pour des élèves.

Pendant le premier cours les enfants abordent le problème de l'Eveil aux langues. En utilisant les emballages ils vont imiter les scientifiques qui font des recherches. Puis ils remplissent „document 1“ en répondant aux questions: Quelle langues figurent sur les emballages, leurs différences/spécifiques et s'il y a des informations qu'il ne faut pas traduire (comme le code, des images...).

En deuxième cours les élèves jouent aux scientifiques qui étudient les informations détaillées. Ils traitent les renseignements concrets des emballages particuliers. Chaque groupe examine un autre emballage. En fait ils traduisent les mots du tchèque en autres langues pour les enregistrer sur le „document 2“. „Document 3“ fonctionne comme le contrôle individuelle de leur travail.

Troisième leçon est foncièrement une conclusion et récapitulation des cours précédents. Les enfants se concentrent sur les faits spécifiques des emballages particuliers. Ils présentent leurs déductions comme les participants d'une conférence et, en même temps, ils prennent les notes pour le „document 4“. Ils

résumant les langues citées sur les emballages et leurs particularités. „Document 5“ peut être adjugé comme un devoir.

En troisième partie de mon mémoire je traite les aspects différents d'adaptation du matériel original „Autour des emballages“. Le projet français n'est qu'une proposition, il a fallu le conformer aux conditions tchèques. J'ai fait des modifications sur plusieurs niveaux.

Les langues d'immigrations et des voisins en République Tchèque sont différents de France de même que les priorités linguistiques. J'ai choisi d'autres types des emballages – les friandises qui peuvent être thématiquement plus proche aux enfants. Pour le travail détaillé du deuxième leçon je n'ai utilisé que les emballages les plus faciles au maximum 6 langues.

J'ai changé la structure du projet. Au lieu de deux fois 40 minutes, je me suis décidée de le réaliser en trois cours de 45 minutes.

Le premier cours est une introduction dans le travail. Les enfants observent les langues qui figurent sur les emballages et cherchent les différences entre eux de même que leurs spécificités. Pendant deuxième cours chaque groupe travaille sur un emballage particulier et essaie de traduire les mots choisis dans toutes les langues repérées. En troisième cours on fait une conclusion en répétant tous les aspects lexiques, syntactiques, structuraux et formels des langues sur les emballages.

En plus j'ai tout à fait modifié l'introduction au travail avec des emballages. J'ai concrétisé les questions du début, les élèves avancent pas à pas dans cette problématique.

Dans le quatrième chapitre de mon mémoire je me concentre sur la réalisation pratique du projet adapté „Autour des emballages“ („Jak mluví obaly zboží?“).

J'enseigne actuellement le français dans une école à Prague. Grâce à la direction je pouvais réaliser ce projet dans la classe de troisième (les enfants de 9 ans). J'ai coopéré avec une classe de 26 élèves (c'est un nombre insupportable, je recommande le groupe au maximum 15 enfants) pendant trois cours scolaires. Je les ai divisé chaque cours en plusieurs groupes de trois à six élèves. Je dois constater que le travail est plus efficace, s'il y a moins d'élèves dans un groupe puisque tout le monde doit participer.

Le commencement du projet était difficile, les enfants n'étaient pas habitués au travail de ce type. Selon les formulaires remplis j'ai constaté que seulement les emballages „les corn flakes“ et „les boules chocolates“ sont convenables au niveau des élèves en troisième classe. „L'Ananas“ est destiné aux meilleurs entre eux. L'emballage „les biscuits“ est trop compliqué même pour les élèves plus âgés, mais il y a aussi la langue arabe que je n'ai trouvé nulle part ailleurs et c'est pourquoi je l'ai utilisé quand même. En tout cas il n'est pas adéquat pour le travail détaillé du deuxième cours. Je ne suis pas arrivée à préparer „le chocolat“ et „les bonbons“ donc je ne l'ai pas utilisé pour le travail avec des enfants. Malgré tout cela la moitié de classe était capable de remplir les informations qui correspondent à leur niveau (donc les renseignements pour „les corn flakes“ et „les boules chocolates“).

Le deuxième cours s'était mieux passé. Sur mesure de travail précédent je n'ai choisi que deux emballages „les corn flakes“ et „les boules chocolates“ pour les recherches détaillées. Plusieurs groupes ont réussi à compléter toutes les petites colonnes du „document 2“. Il y avait quelques fautes qui étaient pourtant causées par la distraction des enfants.

Le troisième cours me paraissait optimal. Les enfants ont bien énuméré toutes les langues citées sur les emballages et leurs spécifiques. Il y avait quelques fautes dans les documents remplis,

mais les élèves ont impliqué tous les éléments importants. Puisque on n'avait pas assez de temps pour remplir „document 5“ je ne l'ai pas utilisé.

L'application peut être considérée comme réussie. Même que c'était un travail inhabituel pour moi et mes élèves, on a bien repéré les approches et spécificités des langues citées. Je n'ose pas croire que les effets atteints par les enfants soient à long terme, on n'a donc travaillé que trois heures, mais pourtant les résultats sont intéressants.

Dans mon mémoire je me suis concentrée sur la traduction et l'adaptation du projet français „Autour des emballage“ („Jak muví obaly zboží“). Cependant ce mémoire ne traite le sujet qu'au niveau théorique. Pour voir si mon adaptation est susceptible d'application, je l'ai réalisé en troisième classe à l'école primaire où j'enseigne le français. J'ai constaté que c'est un projet convenable surtout pour des enfants ayant plus que dix ans. La seule condition pour le travail avec des élèves est leur connaissance de lire et d'écrire.

CITACE

- Fenclová, M.: „Otevírání brány jazykům a jejich studiu“. In: *Cizí jazyky*, 2001/2002, roč. 45, č. 2
- Fenclová, M.: „Jazyková propedeutika pro základní školu aneb kudy do evropské multilingvní společnosti“. In: *Pedagogika*, 2004, roč. 54, č. 3,
- Candelier, M.: „Eveil aux langues formation plurilingue et enseignement du français“. In: *Synergies monde*, 2006, n. 1, p. 67-76 [překlad autorka]
- Národní plán výuky cizích jazyků, na www.msmt.cz , [http://\[...\]/vzdelavani/narodni-plan-vyuky-cizich-jazyku](http://www.msmt.cz/vzdelavani/narodni-plan-vyuky-cizich-jazyku)

BIBLIOGRAFIE

Odborná literatura

- Valère, N.: *Autours des Emballages*, Projet Socrates/Lingua, Université Stendhal, Grenoble, 1998
- Velecká, K.: *Vstup dítěte do světa cizích jazyků*, Technická universita v Liberci, Fakulta pedagogická, Liberec, 2004
- Kuklová, M.: *Vztah evropského projektu Brána jazyků k osnovám českých základních škol*, Universita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Praha 2005
- Fenclová, M.: *Jazykové probouzení; Jazyková příprava pro základní školu*, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Praha, 2005

Články z periodik

- Fenclová, M.: „Otevírání brány jazykům a jejich studiu“. In: *Cizí jazyky*, 2001/2002, roč. 45, č. 2, s. 38-41
- Fenclová, M.: „Cizí jazyky a „Umění milovat“?“. In: *Cizí jazyky*, 2001/2002, roč. 45, č. 5, s. 146-148?

- Fenclová, M.: „Jazyková propedeutika pro základní školu aneb kudy do evropské multilingvní společnosti“. In: *Pedagogika*, 2004, roč. 54, č. 3, s. 251-260
- Candelier, M.: „Eveil aux langues formation plurilingue et enseignement du français“. In: *Synergies monde*, 2006, n. 1, p. 67-76

Slovníky a encyklopedie

- Klimeš, L.: *Slovník cizích slov*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1987
- *Pravidla českého pravopisu*, Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha, 1993
- Buben, V.: *Francouzsko-český česko-francouzský slovník*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1961

WEBOGRAFIE

- Národní plán výuky cizích jazyků, na www.msmt.cz ,
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/narodni-plan-vyuky-cizich-jazyku>

PŘÍLOHY (pouze v tištěné verzi)

Originální francouzský materiál *Autours des emballages*

Práce žáků

- První hodina – Na cestě k jazykům
- Druhá hodina – Zkoumání
- Třetí hodina – Vědecká konference